

FOLYÓIRATREPERTÓRIUM 1979/I.

(Válogatás 1979 első negyedév folyóirataiból)

AHR	= The American Historical Review (Washington)
AESC	= Annales Economies Sociétés Civilisations (Paris)
AHRF	= Annales Historiques de la Revolution Française (Paris)
CEH	= Central European History (Atlanta – Georgia)
CM	= Critica Marxista (Roma)
ČČH	= Ceskoslovensky Časopis Historicky (Praha)
ČMM	= Časopis Matice Morvaské (Brno)
D	= Der Donauraum (Wien)
DAEM	= Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters
DVT	= Dejiny ved a Techniky (Praha)
EEQ	= East European Quarterly (Univ. of Colorado)
ES	= Era Socialista (Bucureşti)
EHR	= The English Historical Review (Edinburgh)
FVL	= Forschungen zur Volks- und Landeskunde (Sibiu)
GG	= Geschichte und Gesellschaft (Göttingen)
GWU	= Geschichte in Wissenschaft und Unterricht (Göttingen)
HG	= Historická Geografie
HC	= Historicky Casopis (Bratislava)
IP	= Isztoricieszki Pregleg (Szofia)
ISZSZSZR	= Isztorija SzSzsZR (Moszkva)
MA	= Le Moyen Age (Bruxelles)
MS	= Le Mouvement Social (Paris)
NNI	= Novaja i Novejsaja Isztorija (Moszkva)
NRS	= Nuova Rivista Storica
ÖO	= Österreichische Osthefte (Wien)
PH	= Przegląd Historyczny (Warszawa)
QS	= Quaderni Storici (Ancona)
RA	= Revista Archivelor
RESEE	= Revue des Etudes Sud-Est Européennes (Bucureşti)
RH	= Revue Historique (Paris)
RHDGM	= Revue d'Histoire de la Deuxieme Guerre Mondiale (Paris)
RHMC	= Revue d'Histoire Moderne et Contemporaine
RI	= Revista de Istorie (Bucuresti)
RSI	= Revista Storica Italiana (Napoli)
S	= Speculum (Cambridge)
SCo	= Storia Contemporanea (Bologna)
SH	= Sbornik Historicky (Praha)

SM	= Südosteuropa Mitteilungen (München)
SR	= Slavic Review
SSb	= Slezsky Sbornik (Opava)
SSt	= Studi Storici (Bologna)
SzSz	= Szovetszkoe Szlavjanovedenie (Moszkva)
VI	= Voproszū Isztorii (Moszkva)
VIKPSzSz	= Voproszū Isztorii KPSzSz (Moszkva)
VMU	= Vesztņik Moszkovszkogo Universziteta (Moszkva)
VZ	= Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte (München)
ZHF	= Zeitschrift für Historische Forschung (Berlin)
ZfG	= Zeitschrift für Geschichtswissenschaft (Berlin)
ZAA	= Zeitschrift für Agrargeschichte und Agrarsoziologie (Frankfurt – Main)
ZSL	= Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde (Köln – Wien)

ELMÉLET, MÓDSZERTAN

- ALLARDYCE, G.: What fascism is not: thoughts on the deflation of a concept. (Mi nem a fasizmus. Gondolatok egy fogalom értéktelenedéséről.)
AHR, 84. 1979 : 2. 367–388.
A cikk a fasizmus fogalom kiszélesített, általános értelmezése, izmussá válása ellen emeli fel szavát. Szerinte egy konkrét történelmi korszak és hely konkrét jelenségeire vonatkozik, és nem szabad általánosítani, elméletet gyártani belőle az egyetemes társadalmi fejlődésre nézve.
- BARG, M. A.: Isztoriceszkie zakonomnoszti kak poznatel'naja cel' isztoriceszkoj nauki. (A történelmi törvényszerűségek – mint a megismerés céljai a történettudományban.)
ISzSzSzR, 1979 : 1. 96–101.
A szerző megismertet a kérdés nemzetközi historiográfiájával, majd elemzi a történelem tulajdonképpeni törvényeinek a struktúráját, működési mechanizmusát, végül pedig a törvényszerűségek rendszerezésének tapasztalatait.
- BERDAHL, R. – LÜDTKE, A. – MEDICK, H. – SABEAN, D.: Il „processo lavorativo” nella storia: note su un dibattito. (A „munkafolyamat” a történettudományban: megjegyzések egy vitához.)
QS, 14. 1979 : jan. – ápr. 191–204.
Történészek és anthropológusok vitája az alapstruktúrák és a történeti-társadalmi fejlődés közötti összefüggések megközelítésének módszeréről.
- BERLINGUER, G.: L'intervento pubblico nelle attività culturali. (Állami beavatkozás a kulturális életbe.)
CM, t. 17. 1979 : 1. 115–128.
A mai állam fokozott irányító és ellenőrző tevékenysége a kulturális élet különböző területein – a kulturális szektor a költségvetésben.
- CARACCILO, A. – ROMANELLI, R.: Programmi universitari di storia moderna, contemporanea e del Risorgimento. (Egyetemi programok az újkori, mai és a Risorgimento történetének tanításához.)
QS, t. 14. 1979 : jan. – ápr. 312–327.
A politikai-társadalmi alapokon megközelített újkori történelem túlsúlya az olasz egyetemek programjában.
- CRINITI, N.: Per una storia del plutarchismo occidentale. (A nyugati plutarchizmus történetéhez.)
NRS, t. 63. 1979. jan. – ápr. 187–203.
A Plutarchos-irodalom áttekintése.
- GOLD, J.: Bessarabia: the thorny „non-existent” problem. (Besszarábia, a „nemlétező” és mégis szúrós probléma.)
EEQ, 13. 1979 : 1. 47–74.

A Besszarábia fölötti többé-kevésbé nyílt szovjet–román történésvita legújabb fejleménye A. M. Lazarev könyve. A cikk részletesen elemzi – és elítéli – Lazarev állásfoglalását Moldávia történetéről és hovatartozásáról, bemutat néhány román álláspontot, s megállapítja, hogy a feszültség Szovjet Moldávia megoldatlan nemzeti problémájából fakad.

ITZOCOVIČ, O. – LEPRE, A.: L'opera di Wallerstein sul sistema economico mondiale. (Wallerstein munkája a világgazdaság rendszeréről.)
QS, 14. 1979 : jan. – ápr. 249–277.

NAJDENOV, M. E.: Obscesztvoedenie 30-h godov o social'no-klaszcsovüh szdvigah v szovetszkom obscesztve. (A 30-as évek társadalomtudománya a szovjet társadalom osztályeltolódásairól.)
ISZSZSZR, 1979 : 1. 121–132.
A szocialista típusú osztály-struktúra kialakulásának analízise a kortárs gazdaságtörténeti és szociológiai munkákban.

NOVY, L.: Poznámky ke studiu vytvářeni vědeckých disciplín. (Megjegyzések a tudományos diszciplínák kialakulása kérdésének vizsgálatához.)
DVT, 12. 1979 : 1. 46–51.
Az előadás a „Tudomány története és filozófiája” címen (Pisa, 1978. szept. 4–8.) megtartott nemzetközi konferencián hangzott el és elsősorban a valószínűség elméletének a valószínűségszerű gondolkodáshoz való viszonyát vizsgálja a 17–18. század vonatkozásában.

OESTREICH, G.: Zur Vorgeschichte des Parlamentarismus: ständische Verfassung, landständische Verfassung, und landschaftliche Verfassung. (A parlamentarizmus előtörténetéhez: rendi alkotmány, kari alkotmány, tartományi alkotmány.)
ZHF, 6. 1979 : 1. 63–80.
A modern parlamentarizmussal és a rendi alkotmánnyal kapcsolatos irodalom áttekintése és értékelése. (1975-ben, a Bajor Akadémián tartott szimpóziumon elhangzott előadások értékelése.)

PLASCHKA, R.: Tätigkeitsbericht des Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Institute 1978. (Beszámoló az Osztrák Kelet- és Délkelet-Európa Intézet 1978. évi tevékenységéről.)
ÖO, 1979 : 1. 25–35.
Az Intézet 1978-ban kifejtett tevékenysége a földrajz és kartográfia területén, folyóiratok és könyvsorozatok, könyvtár és dokumentáció, nemzetközi együttműködés, előadások és konferenciák.

PRESTIPINO, G.: Crisi della democrazia: neoliberalismo o „democrazia progressiva”? (A demokrácia krízise: neoliberalizmus vagy „haladó demokrácia”?)
CM, t. 17. 1979 : 1. 87–103.
Az 1977–78-as évek ifjúsági mozgolódásai államellenes, libertista tendenciái – a régi formák elvetése, értékítéletek újrvizsgálata – reformtörekvések a fennálló apparátus átalakítására, egy új formalizmus körvonalai.

SERGI, G. – FILORAMO, G. – MERLO, G. – PETRUCCI, A.: Storia totale fra ricerca e divulgazione: il „Montaillou” di Le Roy Ladurie. (A „teljes történelem” a kutatás és a közzététel között: Le Ladurie „Montaillou” c. munkája.)
 QS, 14. 1979 : jan. – ápr. 205–227.

Modell egy kis középkori közösség történetének feldolgozására, az elérhető források felhasználására – Le Roy Ladurie módszere, célkitűzése, eredményei.

SOBRERO, A. A.: Modelli sociolinguistici e modelli storici. (Társadalmi-nyelvészeti és történeti modellek.)

QS, t. 14. 1979 : 1. 80–103.

Egy adott nyelvészeti helyzet strukturális analízisével hosszútávú modellek felállítása – következtetési lehetőség ismeretlen korszakok analóg tendenciái, magatartásai, viselkedési modelljei rekonstruálására – két teszt bemutatása a szerző tételei bizonyítására.

TABACCO, G.: Su nobiltà e cavalleris nel medioevo. Un ritorno a Marc Bloch?

(A középkor nemességéről és lovagságáról. Visszatérés Marc Bloch-hoz?)

RSI, t. 91. 1979 : jan. – márc. 5–25.

A német historiográfia koncepciója, valamint Bloch és köre történetfelfogásának összevetése.

WALLERSTEIN, I.: Y a-t-il une crise du XVIIe siècle? (Van-e válság a XVII. sz.-ban?)

AESC, 34. 1979 : 1. 126–144.

Elemző, összefoglaló jellegű cikk elsősorban a XVI–XVII. sz.-i árviszonyokról és a lejátszódó főbb gazdasági folyamatokról.

ZSUKOV, E. M.: K voproszu o kriterijah periodizacii isztorii. (A periodizáció kritériumairól.)

NNI, 1979 : 1. 3–12.

A történelmi periodizáció és a valóságos történelmi folyamat közötti dialektikus kapcsolatot elemzi.

HISTORIOGRÁFIA

BOUWSMA, W. J.: The Renaissance and the drama of Western history. (A reneszánsz és a nyugati történelem ill. történetírás drámája.)

AHR, 84. 1979 : 1. 1–15.

Az Amerikai Történelmi Társulat volt elnökének elnöki előszava egy, a reneszánsznak szentelt folyóirat számot vezet bc. Azt tárgyalja, hogy napjainkban zajlott le a nyugati történelem hagyományosan drámai szerkezetének összeomlása, ami különösen a reneszánsz kutatóira van nagy kihatással a reneszánsznak a hagyományos sémában elfoglalt központi szerepe miatt.

- BUSINO, G.: Uno storico ginevrino: Luc Monnier (1902–1976). (Egy genfi történész: Luc Monnier, 1902–1976.)
RSI, t. 91. 1979 : 1. 170–179.
Munkássága, méltatása.
- CONTE, D.: Fascismo, stato e rivoluzione nella „neue Sozialgeschichte”. (Fasizmus, állam és forradalom az új /német/ társadalomtörténetben.)
SSt. 20. 1979 : 1. 75–89.
Historiográfiai szemle – a „Geschichte und Gesellschaft” c. folyóirat köré tömörült csoport eredményei.
- DORPALEN, A.: History and politics: and East German assessment. (Történelem és politika kelet-német szemmel.) (Szemleciikk)
CEH, 12. 1979 : 1. 83–90.
A cikk azt elemzi, hogy a pártos elkötelezettség milyen képet formáltat a kelet-német történészekkel a nyugat-német történelmi felfogásról és hogyan használják a marxisták a történelmet az osztályharc fegyvereként. Az alapot az Unbewältigte Vergangenheit: Kritik der bürgerlichen Geschichtsschreibung in der BRD. (3. rev. Ed. Berlin, Akademie Verl. 1977) szolgáltatja.
- De FELICE, R.: La storiografia contemporaneistica italiana dopo la seconda guerra mondiale. (A jelenkor olasz historiográfiája a második világháború után.)
SCo, t. 10. 1979 : febr. 91–108.
Az olasz történetírás fejlődését és irányzatait befolyásoló kulturális és politikai atmoszféra az utolsó harminc év folyamán.
- GRASSI, L.: Per una storia della penetrazione dei „lumi” nei principati danubiani (1740–1802). Note e appunti. (A felvilágosodás dunai államokba való behatolásának történetéhez. 1740–1802. Megjegyzések és szempontok.)
NRS, t. 63. 1979 : jan. – ápr. 1–32.
A mai román történetírás Moldva és Havasalföld XVIII. sz.-i történetéről – a „román felvilágosodás” fikciója.
- GRENDI, E.: La storiografia italiana ieri. (Az olasz történetírás tegnap.)
QS, t. 14. 1979 : jan. – ápr. 307–311.
Ruggiero Romano új könyve értékítéleteinek mérlegelése.
- HALAS, F. X.: Čestí měšťanští dějepisci třicetileté války. (A harmincéves háború cseh polgári történetírói.)
ČMM, 98. 1979 : 1–2. 137–162.
A cikk áttekintést ad a csehszlovák történetírásnak a 17. századi polgári történetírók munkáinak értékéről és értékeléséről a nemzeti felvilágosodás korától (az első nagyobb érdeklődés a 17. századi irodalmi és történelmi írások iránt ekkor nyilvánult meg) egészen a napjainkig.

HAUBELT, J.: Seminarium politicum a Gelasius Dobner (Seminarium politicum és Gelasius Dobner.)

ČCH, 27. 1979 : 1. 76–112.

A cikk a cseh kritikai történetírás megalapozója, G. Dobner (1719–1790) a kö-zépiskolai oktatás bevezetéséért, ill. megvalósításáért tett erőfeszítéseit, s a törek-vések kudarcának hátterét elemzi.

HEINZMANN, J. G.: Schlözer on historiography. (Schlözer a történetírásról.)

HT, 18. 1979 : 1. 37–51.

A 18. sz.-i történetfilozófia a protestáns Észak-Németországban.

OTCOVSKÝ, I.: O hlavních směrech pojetí českých dějin u německých historiku období kapitalismu. (A cseh történelem értelmezésének fő irányzatai a kapita-lizmus korabeli német történészek körében.)

ČMM, 98. 1979 : 1–2. 163–175.

A cikk körvonalazza a 19. századi és a 20. század eleji német történetíróknak a cseh történelemre vonatkozó koncepcióját, s annak a kor- és osztályviszonyok-kal való szoros összefonódására utal.

PHILLIPS, M.: Machiavelli, Guicciardini, and the tradition of vernacular historiography in Florence. (Machiavelli, Guicciardini és firenzei helyi, népszerű történetírás hagyománya.)

AHR, 84. 1979 : 1. 86–105.

A két 16. századi firenzei történész munkásságával ért tetőpontjára a firenzei történetírás. Ők ötvözték a klasszikus, tudatosan szerkesztett, de merev esemény-történetet a helyi krónikások pragmatizmusával és konkrétuságával.

VALIANI, L.: La storiografia del movimento operaio socialista italiano. (Az olasz szo-cialista munkásmozgalom historiográfiája.)

RSI, 91. 1979 : 1. 71–143.

Korszakok, tendenciák, értékelések.

SEGÉDTUDOMÁNYOK

BAGLIANI, A. P.: Eine Briefsammlung für Rektoren des Kirchenstaates (1250–1320). (Az egyházi állam rektorainak levélgyűjteménye, 1250–1320.)

DAEM, 35. 1979 : 1. 138–208.

122 eredeti levél közlése. A levelek politikai, adminisztratív, pénzügyi, egyházi, bírói és katonai problémákat érintettek. A legtöbb levél az egyházi állam rekto-raitól került ki, akik 1254 és 1322 között voltak hivatalukban.

CARDINI, F.: Assisi al tempo di Francesco. (Assisi városa Szent Ferenc korában.)

RSI, t. 91. 1979 : 1. 144–157.

A ferences-eredetű forrásokon kívüli forrásanyag kutatási problémái.

- KENT, G. O.: Research opportunities in West and East German archives for the Weimar Period and the Third Reich. (Kutatási lehetőségek a nyugat- és kelet-német levéltárakban a weimari korszakról és a Harmadik Birodalomról.) CEH, 12. 1979 : 1. 38–67.
A teljesség igénye nélkül hasznos és elfogulatlan ismertetést ad az NDK és NSZK levéltári rendszeréről és egyes levéltáiról, az ott elhelyezett gyűjteményekről.
- NUSSBÄCHER, G.: Dokumente aus dem Kronstädter Staatsarchiv über die Türkeneinfälle im Burzenland in der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts. (Dokumentumok a Brassói Állami Levéltárból a XV. század második felében a Barcaságban lezajlott török betörésekről.) FVL, 22. 1879 : 1. 25–30.
Az 1458–1500 között keletkezett 400 oklevélből kb. 70 vonatkozik a törökhöz fűződő kapcsolatokra, s ezeket tekinti át a cikk.
- TURI, G.: Ideologia e cultura del fascismo nello specchio dell'Enciclopedia Italiana. (A fasizmus ideológiája és kultúrája az Enciclopedia Italiana tükrében.) SSt, 20. 1979 : jan. – márc. 157–211.
A címszavak szelektálásának, kidolgozásának elemzése – az 1925–26-ban kezdődő kollektív munka eredményeként megjelent 36 kötet időállósága és használhatósága, ill. politikai átitatottsága.
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku (Szlovákiai községek honismereti lexikona), II–III. Encyklopedický ústav SAV. Veda, Bratislava 1977, 1978. 517, 532. p. – *Ismerteti*: P. Horváth.
HČ, 27. 1979 : 1. 118–123.
Részletes áttekintést ad valamennyi szlovákiai község, kisebb település, történelmi, politikai, gazdasági stb. fejlődéséről.

MUNKÁSMOZGALOM, A MOZGALOM IDEOLÓGIÁJA

- AJZIN, B. A. – KUNINA, V. É.: Vtoroj tom truda po isztorii i teorii mezdunarodnogo rabocsego dvizsenija. (A nemzetközi munkásmozgalom elméletéről és történetéről szóló második kötet.) NNI, 1979 : 1. 159–170.
A 7 kötetesre tervezett sorozat második kötete az 1871 és 1904 közötti munkásmozgalom gyakorlati és elméleti fejlődését tárja fel.
- HORNOVÁ, H.: Sociálně demokratické pojetí „internacionalismu” a nacionalismu. (Az „internacionalizmus” és a nacionalizmus szociáldemokrata értelmezése.) ČČH, 27. 1979 : 2. 163–185.
A cikk a 60-as évek végi és a 70-es évek elején bekövetkezett válság következtében a szociáldemokrata pártokban megindult differenciálódási folyamat okait illetve a szociáldemokrata pártokon belül erősödő baloldali politikáját és a szocialista internacionálé politikáját elemzi.

- KOLEJKA, J.: Marxovo a Engelsovo pojetí „národní“ či „národnostní otázky“ před rokem 1848. (Marx és Engels „nemzet”, ill. „nemzetiségi kérdés” értelmezése 1848 előtt.)
 ČMM, 98. 1879 : 1–2. 49–63.
 A cikk összegezi Marx és Engels e kérdésre vonatkozó nézeteit elsősorban a francia, angol és németországi viszonyok tanulmányozása alapján, de kitér a közép-európai nemzeti és nemzetiségi viszonyokkal kapcsolatos nézeteik elemzésére is.
- LUPORINI, C.: Gramsci e la religione. (Gramsci és a vallás.)
 CM, t. 17. 1979 : 1. 71–85.
 A vallás, mint társadalmi ideológia Gramsci filozófiájában.
- NEITZEL, S. C.: The evolution of August Bebel's social-political credo, 1861–1871. (August Bebel társadalmi, politikai hitvallásának fejlődése, 1861–1871.)
 EEQ, 13. 1979 : 1. 75–94.
 A cikk végigkíséri azokat a tényezőket, amelyek Bebelt egyre jobban balra sodorták, kapcsolatát Liebknechttel, a marxizmussal, poroszellenességét és a porosz–francia háborút, valamint a párizsi kommün hatását gondolkodására.
- PAGGI, L.: Socialisti italiani e sinistra europea. (Olasz szocialisták és az európai baloldal.)
 CM, t. 17. 1979 : 1. 17–33.
 Történelmi tapasztalatok az olasz baloldali politikai harcainak európai viszonylatáról.
- RONFIN, F.: La classe ouvrière et le néo-malthusianisme: l'exemple français avant 1914. (A munkásosztály és a neo-malthusianizmus: az 1914 előtti francia példa.)
 MS, 1979 : 1. 85–118.
 A neo-malthusianus gondolatrendszert a szocialista ideológusok támadják, a munkásság vagy nem tud róla, vagy visszautasítja.
- SCARPONI, A.: Lukács, critico dello stalinismo. (Lukács, a sztalinizmus kritikusa.)
 CM, 17. 1979 : 1. 105–111.
 A marxizmus újjászületését sürgető lukácsi teória elemzése.
- UL'JANOVSZKIJ R. A.: Komintern i nacional'no-oszvoditel'noe dvizsenie. (A Komintern és a nemzeti-felszabadító küzdelem.)
 VIKPSzSz, 1979 : 2. 39–51.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

- HAVLÍKOVÁ, L.: Obléhání Konstantinopole roku 626 ve světle byzantsko-iránských vztahu. (Konstantinápoly 626. évi ostroma a bizánci–iráni kapcsolatok fényében.)
 ČMM, 98. 1979 : 1–2. 126–136.

A városnak 626-os avarok és szlávok által való ostromát a szerző az iráni–bizánci háborúk következményeként tárgyalja, s ilyen szemszögből a szláv–arab támadásnak fontos, de mégis csak másodrendű szerepe volt abban a gazdasági és politikai válságban, amelybe a 7. század elején a bizánci császárság került.

VINOGRADOV, V. N.: Lord Kaszlri i Balkanü. (Lord Kastlercagh és a Balkán.)
SzSz, 1979 : 1. 44–66.

A Foreign Office vezetője Lord Kastlercagh, a bécsi kongresszus által megrajzolt térkép megváltoztatásán fáradozott. A cikk a Balkán helyzetének alakulását vizsgálja fel az 1820-as évek angol külpolitikájában.

HAMMER, M.: En marge d'une correspondance diplomatique: problématique de l'agonie du régime tsariste. (Egy diplomáciai levelezés margójára: a cárista rezsim agóniájának problematikája.)
RHMC, 26. 1979 : 1. 125–143.

Gaston Errembault de Dudzele rendkívüli kiküldött és a cári udvarban tevékenykedő teljhatalmú miniszter néhány levele. A levelek az 1870–80-as évekből keltek, az orosz kül- és belpolitika néhány aspektusát világítják meg.

KAROSZEV, V. J.: Vosztocsnij krizisz i ruszsko-tureckaja vojna 1877–78. godov. (A keleti válság és az 1877–78-as orosz–török háború.)

ISzSzSzR, 1979 : 1. 150–158.

E külső és belső válságjelenségek súlya abban van, hogy általuk választható el Dél-Kélet-Európa számos népének fejlődésében a kapitalizmus a feudalizmustól.

DUTTON, D. J.: The Balkan campaign and French war aims in the Great War. (A balkáni hadjárat és Franciaország háborús céljai a nagy háborúban.)

EHR, 94. 1979 : 1. 97–113.

Angol–francia érdekellentétek az első világháborúban – közel-keleti aspirációk.

PETZOLD, J.: Die Forderungen des deutschen Imperialismus an Bulgarien im März 1918. (A német imperializmus követelései Bulgáriával szemben 1918 márciusában.)

ZfG, 27. 1979 : 3. 235–249.

Eredeti dokumentumok közlése és azok magyarázata.

POPISTEANU, C.: Contributions de l'Entente Balkanique et un climat de paix, coopération et sécurité collective en Europe. (A Balkáni Szövetség hozzájárulása a békés viszony és kollektív biztonsági együttműködés megvalósításához Európában.)

RESEE, t. 17. 1979 : 1. 297–315.

Bemutatásra kerülnek a különböző európai biztonsági tervezetek, Laval, Barthou, valamint Titulescu szerepének értékelése egészíti ki a kor bonyolult diplomáciai viszonyainak felvázolását.

- BUZINKAI, D.:** Soviet – League relations, 1920–1923: political disputes. (A szovjetek és a Népszövetség viszonya 1920–1923: politikai viták.)
 EEQ, 13. 1979 : 1. 25–45.
 A Népszövetség többször próbálta normalizálni a viszonyokat Szovjetorszországgal, de nem talált viszonzásra, a szovjetek a kapitalista világ rosszindulatú szövetségének tartották és a vele való kapcsolatok helyett létrehozták saját uniójukat, amelyet életrevalóbb nemzetközi szervezetnek tartottak.
- PEDEN, G. C.:** Sir Warren Fisher and British rearmament against Germany. (Sir Warren Fisher és Anglia újrafelfegyverkezése Németország ellen.)
 EHR, 94. 1979 : 1. 29–47.
 Anglia külpolitikai vonalvezetése 1933–38 között. W. Fisher személyes befolyása – fegyverkezési programja.
- GROBELNÝ, A.:** K jednému o stavu odersko-dunajského pruplavu po mnichovském diktátu. (Adalék az Odera–Duna csatorna helyzetéről folytatott tanácskozássokhoz a müncheni diktátum után.)
 SSb, 77. 1979 : 1. 1–14.
 A cikk bevezető része áttekintést ad a csatorna létrehozására vonatkozó korábbi tervekről 1917-től a müncheni egyezmény megkötéséig. A szerző ezután bemutatja a csehszlovák kormány törekvéseit a náci németország által előterjesztett (1936 óta szorgalmazott) csatorna-tervezet módosítására, a csehszlovák állam érdekeit jobban szem előtt tartó szempontok érvényesítésére, ill. e törekvések kudarcának okát.
- BEZÜMENSZKIJ, L. A.:** Novüie materialü o peregovorah Vil'szona – Vol'tata. (Új dokumentumok a Wilson–Wohltat tárgyalásokról.)
 NNI, 1979 : 1. 83–105.
 A szerző pontosítja a 1939 nyarán lezajlott tárgyalások dátumát, a körülményeket és a megbeszélések jelentőségét.
- EICHHOLTZ, D.:** Expansionsrichtung Nordeuropa. Der „Europäische Grosswirtschaftsraum“ und die nordischen Länder nach dem faschistischen Überfall auf die UdSSR. (Észak-Európa mint terjeszkedési irány. Az „Európai nagy gazdasági tér” és az északi országok a SZU megtámadása után.)
 ZG, 1979 : 1. 17–32.
 A cikk azt vizsgálja, hogyan változott Észak-Európa gazdasági jelentősége a német imperialisták számára, a világháború folyamán jelentkező változásokat követve.
- BRÜGEL, J. W.:** Dahlerus als Zwischenträger nach Kriegsausbruch. (Dahlerus, mint pletykafészek a háború kitörése után.)
 HZ, 228. 1979 : 1. 70–97.
 Jean Birger Essen Dahlerus (1891–1957) svéd mérnök. 1939-ig ügynökként tevékenykedett, Göring és az angol kormány között. 1949. márciusában Nürnbergben Göring mentő tanújaként szerepel.

HANAK, H.: Sir Stafford Cripps as British Ambassador in Moscow, May 1940 – June 1941. (Sir Stafford Cripps, mint moszkvai angol nagyköv. 1940 május – 1941 június.)

EHR, 94. 1979 : 1. 48–70.

Stafford Cripps politikai pályafutása, szerepe a munkáspártban, moszkvai kiküldetésének háttere.

TOSKOVA, V.: B'lgaria v balkanskata politika na CZASCS (szeptemvri 1943 – juni 1944 g.) (Az USA balkánpolitikája és Bulgária; 1943. szept. – 1944. jún.)

IP, 1979 : 1. 27–50.

Az USA Nemzeti Levéltárban levő anyagok alapján vizsgálja az amerikai balkánpolitikát, az angol–amerikai ellentéteket a Balkánon, Törökország helyzetét, a balkáni antifasiszta mozgalmat.

DUBINSZKIJ, A. M.: Peregovorü „szojuznicseszkoj gruppü nabljudatelej” SzSA sz rukovodstvom KPK. (Az amerikai „szövetséges megfigyelő-csoport” tárgyalásai a Kínai Kommunista Párt vezetőivel.)

VI, 1979 : 1. 71–81.

A japán agresszió elleni maoista politika már 1944-ben nem bízott a Szovjet-unióban, hanem az amerikai közeledést kezdeményezte.

POIDEVIN, R.: Frankreich und die Ruhrfrage, 1945–1951. (Franciaország és a Ruhrkérdés, 1945–1951.)

HZ, 1979 : 2. 317–334.

TEL'NOV, V. K.: K voproszu o podgotovke mirnogo dogovora sz Bolgarij. (A Bulgáriával megkötendő békeszerződés előkészítésének kérdéséhez.)

SzSz, 1979 : 1. 22–34.

Az 1947 februárjában Párizsban aláírt békeszerződés 1946-os előkészítése.

STEGER, B.: General Clays Stabskonferenzen und die Organisation der amerikanischen Militärregierung in Deutschland. Die „Clay-Minutes” als historische Quelle/Clay tábornok stábjának konferenciái és az amerikai katonai kormányzás szervezete Németországban. A „Clay-percek” (mint történelmi források).

VF, 27. 1979 : 1. 113–131.

Clay tábornok neve elsősorban mint az 1948/49-es amerikai léghídi szervezőjeként ismert, és akit „Berlin megmentője”-ként emlegettek. Steger cikke és az azt követő, ugyanezen szám 131–151. oldalán található ugyancsak Steger által összeállított dokumentum-gyűjtemény a katonai kormányzó szervező tevékenységét állítja középpontba.

PETROVSZKIJ, V. F.: Problemü mira i razoruzsenija i szovremennaja amerikanszkaja politologia. (A béke és a leszerelés problémája és a mai amerikai politológia.)

NNI, 1979 : 1. 31–47.

A cikk a háború és a béke kérdésében mutatkozó polgári tendenciákat igyekszik feltárni a nemzetközi enyhülés szakaszában.

TUDOMÁNY- és TECHNIKA TÖRTÉNET

- HOCQUET, J. C.: Patrimonio tecnico e integrazione culturale in Adriatico: alcuni aspetti. (Technikai örökség és kulturális kiegyenlítődés az Adria vidékén: néhány szempont.)
 QS, t. 14. 1979 : 1. 31–53.
 Az Adria parti országok anyagi kultúrájának kölcsönhatásai XIII–XVIII. sz.-ban – azonos technológia kialakulása a sókitermelésben, a szállító- és vitorláshajók típusainak kialakításában, analógia súlymértékek használatában.
- CIMINO, G.: Filosofia della scienza o storia della scienza? (A tudomány filozófiája vagy a tudomány története?)
 QS, t. 14. 1979 : jan. – ápr. 278–283.
 Egy Galilei-symposium vitáinak összefoglalása.
- VERGANI, R.: Lessico minerario e metallurgico dell'Italia nord-orientale. (Bányászati és fémkohászati lexikon Északnyugat-Itáliában.)
 QS, 14. 1979 : 1. 54–79.
 Német bányászok és technikusok XV–XVI. sz.-i északitáliai működésének hatása a helyi szókincs kialakulására – a német technológia vezető szerepének megszűnése a XVII. sz. közepétől kezdve a szaknyelv fejlődésének tükrében.

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET

- KELLEY, D. R.: Gaius Noster: substructures of western social thought. (Gaius noster: a nyugati társadalmi gondolkodás alapjai.)
 AHR, 84. 1979 : 3. 619–648.
 A 2. századi római jogász, Gaius a nyugati társadalmi gondolkodás alapjait vetette meg A polgári jog intézményei c. művével és egész munkásságával, mégis viszonylag elfelejtett figura maradt. A „gaiinizmus” történetét tekinti át a cikk.
- LITTLE, L. K.: La morphologie des malédictions monastiques. (A szerzetesi átkok morfológiája.)
 AESC, 34. 1979 : 1. 43–60.
 Az exkommunikáció és az átkok formai és tartalmi jellemzői a IX–XII. sz.-ig. (Főleg Franciaországban és a főbb nyugateurópai országokban.)
- EVANS, G. R.: Schools and scholars: the study of the abacus in English schools c. 980 – c. 1150. (Iskolák és iskolások: tanulmány az abacus használatáról az angol iskolákban, 980–1150 között.)
 EHR, 94. 1979 : jan. 71–89.
 Egykorú kéziratok leírása a számológépre alapozott tanítási módszerekről, elterjedtségéről.

FERGUSSON, P. J.: Notes on two Cistercian engraved designs. (Megjegyzések két vésett cisztercita tervrajzhoz.)

S, 54. 1979 : 1. 1–17.

Épülettervajzok készítése, nagyítása, geometriai számítások két XII. századi kőbe vésett kolostorépület-részletrajz alapján.

DILLER, G.–T.: L'Escoufle: une aventurière dans le roman courtois. (L'Escoufle: kalandornő egy udvari regényben.)

MA, t. 85. 1979 : 1. 33–43.

Jean Renard XII–XIII. századi szerző udvari regényében a szentimentális polgári és a nemesi világnézet keveredik. Érdekes, hogy a hősnő megtagadja azt, hogy az udvari szerelem hősnője legyen; visszautasítja egy udvari lovag csábítását. A mű az Arthur-mondakör regényeit ironizálja.

WISMAN, J.–A.: L'Epitoma rei militaris de Végèce et sa fortune au Moyen Age.

(Vegetius Epitoma rei militaris c. műve és sorsa a középkorban.)

MA, t. 85. 1979 : 1. 13–31.

Vegetius egyike a legtöbbet olvasott, fordított és kommentált szerzőknek, kiváltképp a XIII. században. A francia lovnak a római miles-t kellett utánöznie. A politikai-tudományos traktátusokban is felhasználják Vegetiust, hogy a fejedelmeknek politikai példát nyújtsanak.

PAYER, P. J.: Prudence and the principles of natural law: a medieval development.

(A megfontoltság és a természeti törvény alapjai: egy középkori fejtegetés.)

S, 54. 1979 : 1. 55–70.

A 'prudentia' erénye a középkori keresztény etikában – Aristoteles és a XIII. sz.-i egyházatyák koncepciójának összetétele.

GALLINI, C. – CASES, C. – BORI, P. C.: „La fine del mondo” di Ernesto De Martino.

(E. de Martino „A világ vége” c. munkája.)

QS, 14. 1979 : 1. 228–248.

Anthropológusok, pszichológusok, vallástörténészek vitája De Martino munkája körül.

MUIR, E.: Images of power: art and pageantry in Renaissance Venice. (A hatalom megjelenítése: művészet és pompa a reneszánsz Velencében.)

AHR, 84. 1979 : 1. 16–52.

A cikk Berenson nyomán felteszi a kérdést: milyen történeti értéke van az egy kormányzat által önmagáról alkotott képnek. Ennek megválaszolására vizsgálja a 15–16. századi Velence politikai eszméinek és művészi motívumainak összefüggését, a művészeteket patronáló személyiségeket és az ikonográfiai hagyományokban bekövetkezett változásokat.

NAUERT, C. G. ifj.: Humanists, scientist, and Pliny: changing approaches to a classical author. (Humanisták, tudósok és Plinius: egy klasszikus szerző változó megközelítése.)

AHR, 84. 1979 : 1. 72–85.

A reneszánsz kulturális változásainak igazi lényege nem az antik szövegek újrafelfedezése, hanem az értékrendszerben bekövetkezett eltolódás. A 16. századi európai humanisták közül sokan már nem magával az antik szöveggel, annak rekonstruálásával foglalkoztak, hanem az idősebb Plinius természetről alkotott nézeteinek igazságával.

HUTTMANN, A.: Die Rolle der extrauniversitären ärztlichen Ausbildung in der Vergangenheit Siebenbürgens. (Az egyetemen kívüli orvosi képzés szerepe Erdély múltjában.)

ZSL, 2. 1979 : 1. 16–21.

Erdély a XIX. sz. utolsó negyedéig nem rendelkezett a mai értelemben vett főiskolával. A szerző a XVI. századtól kezdve tekinti át, hogy egyetem hiányában hogyan próbálták megoldani az orvoscépzést, hol, milyen intézményt alapítottak, stb. Nagy orvoshiány volt Erdélyben, 1807-ben is csak 57 orvos, 162 seborvos, 51 patikus és 142 bábaasszony volt található.

BUTLER, J.: Magic, astrology, and the early American religious heritage. (Varázslás, asztrológia és a korai amerikai vallási örökség.)

AHR, 84. 1979 : 2. 317–346.

A 17–18. századi amerikai telepéseknek nagyon kis százaléka tartozott szervezett egyházhoz. Tovább élt az európai okkultizmus, varázslás, asztrológia, jövőbelátás, boszorkányság, kb. az 1720-as évekig. Ennek nehezen megfogható nyomait és a hanyatlás okait nyomozza a cikk.

FITTIPALDI, A.: La ricerca storico-artistica e la politica dei beni culturali. (A művészettörténeti kutatások és a kulturális javakkal kapcsolatos politika.)

CM, t. 17. 1979 : 1. 129–140.

A diszciplina problematikus helyzete Olaszországban, az intézményes és strukturális reformok szükségessége.

EGYETEMES TÖRTÉNELEM

NERI, V.: Manufaktury państwowe i wytwórczość prywatna w późnej starożytności. (Az állami manufaktúrák és a magántermelés a kései ókorban.)

PH, 70. 1979 : 1. 1–13.

A kései antikvitásban jelenik meg az állam közvetlen beleszólása a termelésbe; elsősorban Diocletianus, később Valentinianus és Valens, majd Honorius rendeletei nyomán kapunk képet erről a folyamatról.

- SUCHODOLSKI, S.: Karoliński system monetarny i jego recepcja w Europie wczesnośredniowiecznej. (A karoling pénzrendszer és fogadtatása a koraközépkori Európában.
PH, 70. 1979 : 1. 15–26.
A karoling pénzrendszer jellemzője az ezüst kizárólagos használata és a denárnak, mint pénzegységnek a kibocsátása. Nominális és reális értéke változó.
A karoling pénzrendszer magában a birodalomban csak mintegy száz évig áll fenn, a X–XI. sz. fordulóján kialakuló új feudális államokban azonban tovább fennmarad.
- BAIROCH, P.: Écarts internationaux des niveaux de vie avant la Révolution industrielle. (Az életszínvonal nemzetközi eltérései az ipari forradalom előtt.) AESC, 34. 1979 : 1. 145–171.
A 16–19.-sz.-ig a főbb európai országokban elsősorban a bruttó nemzeti termelést és az egy főre jutó minimális létfenntartási költségeket elemzi.
- GERTEIS, K.: Regionale Bauernrevolten zwischen Bauernkrieg und Französischer Revolution. Eine Bestandsaufnahme. (Helyi parasztlázadások parasztháború és a francia forradalom között. Leltár.) ZHF, 6. 1979 : 1. 37–62.
1500 és 1800 között Európában lezajlott parasztfelkelések összefoglaló elemzése. A parasztlázadások megjelenési formáiról, eddigi értékeléséről, anyagi okairól, a katonai szervezet szerepéről, az eredményekről, stb. ad tájékoztatást, elemzést.
- HACKER, W.: Zur Auswanderung aus dem südlichen Oberrheingebiet (Breisgau und Ortenau) nach Siebenbürgen im 18. Jahrhundert. (A déli Felső-Rajna vidékről – Breisgau, Ortenau – Erdélybe való kivándorláshoz, a XVIII. században.) ZSL, 2. 1979 : 1. 59–70.
A kivándorlási terület bemutatása, a kivándorlás okai időpontjai (a XVIII. sz. közepe, ill. 1770 két csúcspont), a kormányzat állásfoglalása a kivándorlással kapcsolatban.
- VILLARI, L.: Il capitalismo della grande depressione. La crisi agraria e la nuova economia (1873–1900). (A kapitalizmus a nagy depresszió korszakában. Az agrárkrízis és az új gazdálkodás. 1873–1900.) SSt, t. 20. 1979 : 1. 27–36.
A protekcionizmus bevezetése Olaszország után Európa többi országaiban – az agrárreform és az iparosodás alternatívája.
- MAŁECKA, T.: Pomoc rządowa Stanów Zjednoczonych Ameryki dla państwa polskiego po I wojnie światowej. (Az Amerikai Egyesült Államok kormánysegélye a lengyel állam számára az I. világháború után.) PH, 70. 1979 : 1. 73–88.
Az amerikai segély része volt az I. világháború utáni nagy amerikai hitelakciónak, amelyet az elpusztított Európának nyújtottak. A legnagyobb összeget

Lengyelország kapta, részint Szovjet-Oroszországgal való közvetlen szomszéd-sága és az intervenció miatt. Az 1920-as amerikai választások és a republikánus Hoover győzelme után azonban az USA igyekezett leépíteni állami kötelezett-ségeit az európai országokkal szemben.

MIHUTINA, I. V.: Voproszŭ bor'bu protiv fasizma i ugrozŭ vojnŭ v sztranaš Central'noj i Jugo-Voštocnoj Evropŭ v 1935–1939 között.)

SzSz, 1979 : 1. 3–22.

SLÁDEK, Z.: Pokusy o hospodářskou integraci střední i jihovýchodní Evropy v meziválečném období. (Kísérletek a gazdasági integráció létrehozására Közép-és Délkelet-Európában a két világháború között.)

CMM, 98. 1978 : 1–2. 32–48.

CARDIA, C.: L'area cattolica dopo il 20 giugno 1976. (A katolikus világ 1976. jún. 20. óta.)

CM, t. 17. 1979 : 1. 35–69.

A katolikus egyházon belül az utolsó években megindult nagy átalakulási hullámok főbb rendenciái.

KELET-EURÓPA

RŪBAKOV, B. A.: Szmerdü. (A közrendűek.)

ISzSzSzR, 1979 : 1. 41–58.

A középkori szlávság körében meglévő „szmurd”, „szmard”, „szmerd” fogalmát segít tisztázni a kutatás mai szintjén, és áttekintést ad a kérdés eddigi szakirodalmáról.

ŠINDELÁŘ, B.: Útěk poddaných z Moravy koncem 17. století do Uher. (Jobbágy-szökések Morvaországból Magyarországra a 17. század végén.)

ČMM, 98. 1979 : 1–2. 70–103.

A cikk bevezető része áttekinti a jobbágy-szökések kérdésével foglalkozó cseh-szlovák irodalmat, aláhúzza, hogy a jobbágy-szökés az osztályharc megnyilvánulásának egyik formája. A szerző elsősorban a 17. sz. 80-as éveitől lezajlott jobbágy-szökések mértékét és hatását vizsgálja.

SZCZUCKI, L.: Antitrinitari nell'Europa orientale. (Antitrinitáriusok Kelet-Európában.)

RSI, 91. 1979 : 1. 158–169.

Az unitáriusokkal foglalkozó történeti irodalom áttekintése – Massimo Firpo, Antitrinitari nell'Europa orientale..... 1977 c. munkája értékelése.

MACKENZIE, D.: Russian views of the eastern crisis, 1875–1878. (Orosz vélemények a keleti válságról, 1875–1878.)

EEQ, 13. 1979 : 1. 1–24.

A cikk át kívánja tekinteni a kérdés szinte egész orosz és szovjet irodalmát, öszszetve elsősorban a forradalom előtti és a szovjet interpretációkat.

BENSER, G.: Der Februarsieg 1948 in der Tschechoslowakei und der revolutionäre Prozess auf dem Territorium der DDR. (Az 1948-as februári győzelem Csehszlovákiában és a forradalmi folyamat az NDK területén.)

ZfG, 1979 : 1. 5–16.

A sok szempontból döntő 1948-as év eseményeinek leírása a címben jelzett területen.

HÜBNER, C.: Zum Wirken der Deutsch–Polnischen Gesellschaft für Frieden und gute Nachbarschaft 1948–1952. (A „Német–Lengyel Társaság a békéért és a jó szomszédi viszonyért” tevékenységéhez 1948 és 1952 között.)

ZfG, 27. 1979 : 5. 409–422.

DÉL-KELET-EURÓPA

DIETEN, Jan-Luis van: Politische Ideologie und Niedergang im Byzanz der Palaiologen.

(Politikai ideológia és hanyatlás Bizáncban a Palaiologok korában.)

ZHF, 1979. 6. k. 1. sz. 1–36. p.

PISZAREV, JU. A.: Za kuliszami szuda v Szalonikah organizacije „Ob”edinenie ili smert’ ”. (Az „Egyesülés vagy halál” nevű szervezet szaloniki-i tárgyalásának kulisszái mögött.)

NNI, 1979 : 1. 106–121.

Az 1917-es tárgyalás elítélteinek titkos szervezetéről, amely „Fekete kéz” néven vált ismertté, új kutatásainak fényében ír a szerző.

ANGLIA

GILLINGHAM, J.: The unromantic death of I Richard. (I. Richard prózai halála.)

S, 54. 1979 : 1. 18–41.

Oroszlánszívű Richard halála körülményei a korabeli krónikák összehasonlítása alapján – a vonatkozó XIX–XX. sz.-i historiográfia koncepciójának felülvizsgálatával.

JONES, R. F.: An Anglo-Norman rhymed sermon for Ash Wednesday. (Egy angol–norman rímes hamvazószerdai prédikáció.)

S, 54. 1979 : 1. 71–84.

A XIII. sz.-i egyház problematikája, az egyházi reform igénye – a hallgatóság morális, szellemi, intellektuális szintjének felmérése a szentbeszéd alapján.

BRITNELL, R. H.: King John’s early grants of markets and fairs. (János király korai vásár- és piacjogományai.)

EHR, 94. 1979 : 1. 90–96.

XIII. századi vásár- és piacviszonyok Angliában.

- PAVLOVA, T. A.: Anglija Sekszpira i Anglija Kromvelja. (Shakespeare Angliája és Cromwell Angliája.)
 NNI, 1979 : 1. 148–158.
 A széles angol néprétegek szabadidő kultúrája a XVI. század végén, a XVII. század első felében.
- PORTER, R.: Medicina e Illuminismo nell'Inghilterra del Settecento. (Orvostudomány és felvilágosodás a XVIII. sz.-i Angliában.)
 QS, t. 14. 1979 : 1. 155–180.
 A pusztán statisztikai és demográfiai megközelítés helyett a szerző a viselkedésekben, a családi kapcsolatokban bekövetkező változásokat akarja elemezni – a felső osztályok individualizmusának fokozódását, a népi gyógyításba visszanyúló stimulus vonatkozásait vizsgálja.
- SUREL, J.: La première image de John Bull, bourgeois radical, Anglais loyaliste (1779–1815). (A polgári radikális angol loyalista John Bull első képmása.)
 MS, 1979 : 1. 65–84.
- BÉDARIDA, F.: L'Angleterre victorienne paradigme du laissez – faire? A propos d'une controverse. (A viktoriánus Anglia a „laissez faire” paradigmája? Egy vita ürügyén.)
 RH, 529. 1979 : 1. 79–98.
 A viktoriánus korról foglalkozó vita anyagának ismertetése után a szerző leszögezi, hogy az 1830–1870 közti időszak történetére nemcsak a laissez faire elvének érvényesülése jellemző, hanem a kormányzás forradalma (revolution in government) is. Az önkormányzat elvének érvényesülése mellett az irányításhoz szükséges tudást koncentrálják.
- DANKELMANN, O.: Zu Geschichte und Funktion britischer sozialreformistischer Völkerbundskonzeptionen 1916 bis 1919. (Angol szociálreformista Népszövetség-konceptiók történetéhez és funkciójához 1916-tól 1919-ig.)
 ZfG, 1979 : 1. 32–45.
 Az angol munkáspártok magatartását a népszövetség eszméjével kapcsolatban az első világháború alatt a háborúhoz fűződő viszonyukból, a háború okainak, jellemzőjének megítéléséből lehet megismerni. A szociálreformizmus vizsgálata.
- ZSIGALOV, I. I.: Britanskoe dvizsenie v zascitu mira: genezisz, évoljucija, oszobnoszti. (A brit békemozgalom eredete, fejlődése, sajátosságai.)
 VI, 1979 : 1. 54–70.
 Az 1945 utáni angol háború ellenes mozgalom okai, tendenciái és periodizációja.

BELGIUM

ENGEN, John van: Rupert von Deutz und das sogenannte Chronicon sancti Laurentii Leodiensis. Zur Geschichte der Investiturstreites in Lüttich. (Rupert von Deutz és az úgynevezett Chronicon sancti Laurentii Leodiensis. Az investituraharc történetéhez Lüttichben.)
DAEM, 35. 1979 : 1. 33–81.

BULGÁRIA

ANGELOV, D.: Isztoriceszka rolja i znacsenie na srednevekovnata b'lgarszka d'rzsava. (A bolgár középkori állam történelmi jelentősége.)
IP, 1979 : 1. 9–27.
A cikk a VII.–XV. sz.-ig vázolja fel a bolgár állam fejlődését.

DIMITROV, G. V.: Bezsanszkijat problem pri upravljenieto na BZNSZ (1920–1923). (A menekültek problémája a Bolgár Népi Földművelésügyi Minisztérium idején (1920–1923).)
IP, 35. 1979 : 1. 50–69.
A cikk levéltári dokumentumok alapján tárgyalja a Bolgár Népi Földművelésügyi Minisztérium által a Görögországból menekült bolgárok érdekében hozott intézkedéseket.

WHITAKER, R.: Continuity and change in two Bulgarian communities: a sociological profile. (Kontinuitás és változás két bolgár közösségben. Szociológiai keresztmetszet.)
SR, 38. 1979 : 2. 259–271.
A bolgár falusi közösségek gyors változásokon mentek át az utóbbi három évtizedben. 1944-ben lehetőség nyílt a forradalmi változások végrehajtására. A cikk azt kívánja megvilágítani több oldalról is, hogy hogyan vették ki részüket a bolgár falusi közösségek a közösség és a család forradalmi átalakulásának véghezvitelében az 1970-es években.

CSEHSZLOVÁKIA

KEJŘ, J.: Městské zřizení v českém státě ve 13. století. (A városi rendszer a 13. századi cseh államban.)
ČCH, 27. 1979 : 2. 226–252.

A kora-középkori város létrejöttének általános kérdéseit áttekintve a cikk a cseh városok 13. sz.-i kialakulásának gazdasági, társadalmi és politikai hátterét vázolja, a városok kialakulásával kapcsolatban külön kitér az uralkodói jog- ill. hatáskör, a városi jog, ill. a város és a piac, a mezővárosok, a polgárság politikai helyzete, a város-alapító oklevelek, valamint a magdeburgi jog kérdésére is.

MATĚJJEK, F.: Vývoj feudálního majetku na jihovýchodní Moravě ve 14. a 15. století. (A feudális vagyon fejlődése Délkelet-Magyarországban a 14. és a 15. században.) ČMM, 98. 1979 : 1–2. 104–120.

A terület társadalmi-gazdasági történetét vizsgálva a szerző részletes képet ad a délkelet-morvaországi területen meglévő városokról, a kisvárosokról, falvakról, ill. arról, hogy ezek a tárgyalt időszakban (a 16. sz. elejéig) kinek a tulajdonában voltak. A vizsgálatból kitűnik, a feudális uradalmak, kisebb birtokok száma ebben az időben jelentős mértékben növekedett.

MATĚJČEK, J.: K hospodářskému vývoji uhelných železářských oblastí českých zemí za kapitalismu. (Adalék a szén- és vasterületek gazdasági fejlődéséhez a cseh országországokban a kapitalizmus időszakában.)

SSb, 77. 1979 : 1. 49–62.

Az ötvenes évek végén és a hatvanas évek elején a csehszlovák történetírás egyre nagyobb figyelmet fordított a munkásmozgalom fejlődése gazdasági és társadalmi feltételeinek a feltáráására. A cikk e két fontos gazdasági terület fejlődését az ipari forradalom időszakában vizsgálja, hozzávetőleg 1800–1900 közötti időszakot. A cikket értékes grafikonok és táblázatok egészítik ki.

ZAHRADNIK, S.: Vývoj sociálních poměrů v Třineckých železárnách 1945–1975.

(A szociális viszonyok, körülmények fejlődése a Třinec-i Vasműben 1954–1975-ben.)

SSb, 77. 1979 : 1. 32–48.

A cikk áttekintést ad az 1839-ben alakult és ma Csehszlovákia egyik legnagyobb vállalata területén dolgozó bányászok szociális helyzetének alakulásáról. (20 ezer dolgozó, az ország vastermelésének 23 %-át adja.)

KODEDOVÁ, O.: Příspevek k sociální skladbě jihočeské vesnice v období 1880–1914.

(Adalék a dél-csehországi falu társadalmi összetételéhez, 1880–1914.)

ČČH, 27. 1979 : 1. 45–75.

Bemutatja a századfordulót megelőző két évtized és a XX. sz. első évtizedében a dél-csehországi falvakban végbemenő fokozatos differenciálódást, a falusi lakosság osztályöntudatra való ébredésének folyamatát, a mezőgazdaság fellendülő kapitalista fejlődésének a falvak gazdasági, társadalmi és politikai fejlődésére gyakorolt hatását és következményeit.

ČERNÍN, S.: Ostrava a zápas o zřízení druhé české univerzity na Moravě (ohlas ve spisech Policejního ředitelství v Moravské Ostravě). [Ostrava és a második cseh egyetem létrehozásáért folytatott küzdelem Morvaországban (a Moravská Ostrava-i Rendőrfőkapitányság iratainak tükrében).]

ČMM, 98. 1979 : 1–2. 64–69.

A cikk áttekintést ad arról a küzdelemről, amelyet a cseh főiskolai ifjúság, a cseh értelmiség és a széles közvélemény az 1890-es évek közepétől folytatott, de a második cseh egyetem létrehozására Morvaországban csak az Osztrák–Magyar Monarchia széthullása után került sor.

POTEMRA, M.: K vývinu slovenskej politiky v rokoch 1901–1914. (Adalék a szlovák politika fejlődéséhez 1901–1914-ben.)

HČ, 27. 1979 : 1. 49–111.

A Szlovákia története c. mű 3. kötetéhez készülő anyagban a szerző részletes elemzést ad a szlovák burzsoá pártokról, elsősorban a Szlovák Nemzeti Párt és a párt parlamenti frakciójának politikáját a korabeli magyar, habsburg és nemzetközi fejlődéssel való összefüggéseiben vizsgálja.

LITPÁK, J.: KSČ a armáda v předmnichovském Československu. (A CsKP és a hadsereg a München előtti Csehszlovákiában.)

ČČH, 27. 1979 : 2. 186–213.

Elemzi a CsKP VI. és VII. kongresszusán elfogadott határozatainak hadseregpolitikai vonatkozású pontjait, ill. a pártnak a néphadsereg megteremtésére vonatkozó taktikai elképzeléseit és lépéseit.

MATES, P.: Obecní volby v roce 1919, jejich průběh a výsledky v Brně. (Az 1919-ben megtartott általános választások, lefolyásuk és eredményei Brnóban.)

ČMM, 98. 1979 : 1–2. 3–31.

Az általános választások eredményeit, ill. azok előzményét a szerző annak a folyamatnak a szerves részeként vizsgálja, amely a Habsburg Monarchia széthullása után a cseh országrészekben a leendő köztársaság jellegéért folytatott küzdelem nyitányát és a politikai erőviszonyok felmérését jelentette.

PALEČEK, A.: The good genius of Czechoslovak democracy: Masaryk and Beneš, or Švehla? (A csehszlovák demokrácia jó szelleme: Masaryk és Beneš vagy Švehla?)

EEQ, 13. 1979 : 2. 213–234.

Az 1922–1929 közötti miniszterelnök, Švehla alakját elhomályosítja a történetírásban Masaryk és Beneš figurája: A cikk elsősorban a csehszlovák történetírás eme hiányosságára hívja fel a figyelmet, elemezve Švehla kiemelkedő személyiségét.

FALTYS, A. – KREMPA, I.: Zum Sieg der Arbeiterklasse im Februar 1949 in der ČSR. (A munkásosztály győzelméhez 1948 februárjában Csehszlovákiában.)

ZfG, 27. 1979 : 3. 226–230.

LIPTÁK, J.: Zur Rolle der bewaffneten Formationen im Februar 1948 in der ČSR.

(A fegyveres alakulatok szerepéhez Csehszlovákiában 1948 februárjában.)

ZfG, 27. 1979 : 3. 231–234.

FRANCIAORSZÁG

GEARY, P.: L'humiliation des saints. (A szentek alázata.)

AESC, 34. 1979 : 1. 27–42.

A Cluny-i szerzetesrendek élete a XI–XII. sz.-ban. A szerzetesi alázat liturgiája.

- CHAMBERS, F. M.: Three troubadour poems with historical overtones. (Három trubadur-költemény történeti aláfestéssel.)
S, 54. 1979 : 1. 42–54.
Délfranciaország XII–XIII. sz.-i gazdasági, társadalmi, politikai képe három kiadatlan trubadur-ének alapján.
- LORCIN, M.-T.: Trois manières d'enterrement à Lyon de 1300 à 1500. (Háromféle temetkezési mód Lyonban 1300-tól 1500-ig.)
RH, 529. 1979 : 1. 3–15.
A korabeli végrendeletek elemzése alapján a szerző a temetkezési szokások következő különbségeit állapította meg: 1300–1348 között gyászmisére és kegyes célokra, 1390–1420 között koldulórendeknek és körmenetek céljára, 1471–1501 között pedig különböző misékre hagyományoznak.
- ALATRI, P.: La formazine della „élite” nella Francia d'ancien régime. (Az elit kialakulása Franciaországban az ancien régime idején.)
SSt, 20. 1979 : 1. 59–74.
A magasabb tisztségviselők, hivatali nemesség társadalmi eredete.
- PÉRET, J.: L'exemplaire histoire d'une famille bourgeoise poitevine, les Monnet. (Egy Poitou-i polgári család példázatos története: a Monnet-k.)
RHMC, 26. 1979 : 1. 99–124.
1660 és 1880 között követi a protestáns kiskereskedőként induló, minden rendszerhez asszimilálódni tudó tipikus polgárcsalád történetét.
- MULLIEZ, J.: Du blé, mal nécessaire. Réflexions sur les progrès de l'agriculture de 1750 à 1850. (A gabona, a szükséges rossz. Megjegyzések a mezőgazdaság fejlődéséről 1750 és 1850 között.)
RHMC, 26. 1979 : 1. 3–47.
Az adott korszak fordulópont a francia mezőgazdaságban. Ekkor kezdi az addig legfontosabbnak tartott búza helyét az állattenyésztés, főleg a szarvasmarhatenyésztés átvenni. A parlagon hagyott földeket egyre inkább legelőnek hasznosítják.
- MALINO, F.: Furtado et les Juifs portugais. (Furtado és a portugáliai zsidók.)
AHRF, 51. 1979 : 1. 49–66.
Furtado a bordeaux-i portugál származású zsidók képviselője. Ő dolgozta ki a francia zsidók számára azt a judaismust, amely a nemzeti jelleg megtartása mellett lehetővé teszi az asszimilációt. Tevékenysége főleg a nagy Francia forradalom idején teljesedett ki.
- DELPECH, F.: Les Juifs en France et dans l'Empire et le Grand Sanhédrin. (A zsidók Franciaországban és a Császárságban és a zsidó Nagytanács.)
AHRF, 51. 1979 : 1. 1–26.
Az 1807-es Napoleon által összehívott Sanhedrin jelentősége a zsidó asszimilációs törekvésekben.

- TOUATI, C.:** Le Grand Sanhedrin de 1807 et le droit rabbinique. (A zsidó Nagytanács és a rabbinikus jog.)
 AHRF, 51. 1979 : 1. 27–48.
 A házassági, polgári és a családi jogalkotás 1807-es reformja és az ószövetségi jogalkotás kapcsolatai Franciaországban.
- HILDESHEIMER, F.:** Population et personnalité juives du Sud-Est à l'époque du Grand Sanhedrin. (Népesség és a zsidó személyiségek Dél-Keleten a zsidó Nagy-tanács korában.)
 AHRF, 51. 1979 : 1. 67–85.
 A zsidó népesség helyi eloszlása Dél-Kelet Franciaországban és néhány fontosabb személyiség családjának jellegzetes története.
- KAPLAN, S.:** Réflexions sur la police du monde du travail, 1700–1815. (Megjegyzések az emberi munka igazgatásáról, 1700–1815.)
 RH, 529. 1979 : 1. 17–77.
 A franciaországi helyzetet tárgyaló tanulmány foglalkozik a kérdés elméleti irodalmával, az állami rendelkezésekkel, amelyeket munkaügyekben, a munkások helyzetével kapcsolatban hoztak: az Ancien Régime alatt (a párizsi Parlament), a Forradalom idején (Le Chapelier féle törvény) és a császárság korában (Code civil et pénal.). A céhek mellett megjelennek a munkások titkos szövetekezései. Ezek típusai: 1. „Kihívóan viselkedő” (pl. sztrájkot szervező) szövetekezés, 2. Foglalkoztatottságot védő szövetekezés, 3. A bérszintet védő szövetekezés, 4. Az elhelyezkedést segítő szövetekezés. Ír a dolgozat a mesterlegények társulatairól és a különböző konfraternitásokról is.
- BERGERON, L.:** Négociants et manufacturiers français dans les premières décennies du dix-neuvième siècle: d'une approche typologique à une analyse sociologique. (Francia nagykereskedők és gyárosok a XIX. század első évtizedeiben: a tipológiai megközelítéstől a szociológiai analízisig.)
 RH, 529. 1979 : 1. 131–142.
 A vizsgálat kiindulópontja a Manufaktúrák és a Kereskedelem Főtanácsának tagjelölési listája, 1810-ből. A tanulmány a kereskedők és a gyáripárosok közti kapcsolatformákat vizsgálja. Megmutatja, hogy a gyárosok és a kereskedők gazdasági hatalmukkal milyen módon igyekeztek politikai hatalomra szert tenni.
- PELICIER, Y. – THUILLIER, G.:** Pour une histoire de l'éducation des enfants idiots en France (1830–1914). (A gyengeelméjű gyermekek nevelése Franciaországban (1830–1914).)
 RH, 529. 1979 : 1. 99–130.
 1830-ban jelentkezik először Franciaországban az a nézet, hogy a gyengeelméjű gyermekek részére speciális nevelés szükséges. Ezután speciális iskolák nyílnak a Bicêtre-ben és a Salpêtrière-ben. 1838-ban törvény születik a kérdésről.

- VIVARELLI, R.: I contadini francesi tra il 1870 e il 1914 e il problema della trasformazione culturale delle campagne. (A francia parasztok 1870 és 1914 között és a vidék kulturális átalakulásának problémája.)
RSI, 9. 1979 : 1. 52–70.
A tárgyra vonatkozó legújabb historiográfia, elsősorban Eugen Weber (Peasants into Frenchmen. The Modernization of Rural France... Stanford, 1977) eredményeinek értékelése.
- FINE, M.: Hyacinthe Dubreuil: le témoignage d'un ouvrier sur le syndicalisme, les relations industrielles et l'évolution technologique de 1921 à 1940. (Hyacinthe Dubreuil: Egy munkás tanúsága a szakszervezeti mozgalomról, az ipari kapcsolatokról és a technológiai fejlődésről. 1921-től 1940-ig.)
MS, 1979 : 1. 45–64.
Autodidakta, a korabeli munkásmozgalom egyik legélesebb szemű megfigyelője és résztvevője. Reformista, a termelő szövetkezetek általánosítását tartja legfőbb céljának. Az amerikai típusú szalagtermelés apostola Franciaországban.
- WAHL, A.: Les députés S.F.I.O; de 1924–1940: essai de sociologie. (Az S.F.I.O. [Section Française de l'Internationale Ouvrière]-hoz tartozó képviselők 1924–1940-ig: szociológiai esszé.)
MS, 1979 : 1. 25–44.
A SFIO képviselők egyre inkább a szerényebb középosztály érdekeit képviselték, a kistisztviselőket elsősorban, a proletariátus és a módosabb szabadfoglalkozásúak ellenében.
- RIOUX, J.-P.: Les socialistes dans l'entreprise au temps du Front populaire: quelques remarques sur les Amicales socialistes (1936–1939). (A szocialisták a vállalatoknál a Népfront idején: néhány megjegyzés az Amicales socialistes szervezethez tartozókat illetően.)
MS, 1979 : 1. 3–24.
A Munkásinternacionálé francia szekciója mindig is a szakszervezetek önállóságát hirdette a KP-vel szemben. 1936 és 1939 között az Amicales socialistes tagjai megpróbálták tömegmozgalmak szervezésének segítségével a Blum kormányt támogatni. A kommunistákkal összehasonlítva rosszul szervezettek voltak, a szervezetek belül állandóan viták dúltak, így végül a szervezet működése nem volt eredményes.
- KRAUTKRÄMER, E.: Die Entmachtung Laval's im Dezember 1940. Ein Aussen-politischer Kalkül Vichys. (Laval hatalomtól való megfosztása 1940 decemberében. Vichy külpolitikai kalkulációja.)
VfZ, 27. 1979 : 1. 79–113.
A Vichy-kormány 1940-es politikája a szerző szerint Franciaország bizonyos önállóságának biztosításaként értelmezhető. 1940 decemberében Pétain marsall azt demonstrálta, hogy Franciaország sorsát nem óhajtja egyértelműen a német hadvezetés szekeréhez kötni. A cikk az események külpolitikai hátterét gazdag levéltári forrásokra támaszkodva elemzi.

BEAUQUIER, J.-P.: Problèmes du ravitaillement dans la région marseillaise (1940–1944). (A Marseille-i körzet ellátásának problémája (1940–1944).)

RHDGM, 29. 1979 : 1. 5–44.

A főbb élelmiszerek, ipari termékek és energia eloszlása a lakosság és az állami szervek között.

GUIRAUD, J.-M.: La vie intellectuelle et artistique à Marseille au temps du maréchal Pétain. (Az intellektuális és művészeti élet Marseille-ben Pétain marsall idején.)

RHDGM, 29. 1979 : 1. 63–90.

1940 és 1942 között Marseille-nek privilegizált helyzete van. Sok külföldi művész és értelmiségi itt húzódik meg. Később már itt is megtalálható a kollaboránsokat és az ellenállókat elválasztó szakadék.

DEJONGHE, E.: Le Nord isolé: occupation et opinion (mai 1940–mai 1942). (Az elszigetelt Észak: megszállás és közvélemény (1940 május–1942 május).)

RHMC, 26. 1979 : 1. 48–98.

A cikk tanulmányozza a közvéleményt megszabó körülményeket: a tuzsok szedését, a munkaerő deportálását, a községi szervek elsoványítását stb. Tanulmányozza a Pétain-rendszer társadalmi bázisát és ennek a rétegnek a megnyilvánulásait a sajtóban. A cikk végén Pétain politikai stratégiáját összefoglaló levelét idézi.

GÖRÖGORSZÁG

DANILOV, K. D.: Diktatúra „csernüh polkownikov” v Grecii i ee krah. (A görögországi „fekete ezredek” diktatúrája és a diktatúra összeomlása.)

NNI, 1979 : 1. 122–130.

A folyóirat 1978 : 5., 6. számaiban elkezdett politika-történeti elemzés a hunta utolsó kalandjának leírásával, értékelésével ér véget. (1974.)

HOLLANDIA

MICHMAN, J.: Les Juifs des Pays-Bas et le Grand Sanhedrin. (A hollandiai zsidók és a zsidó Nagytanács.)

AHRF, 51. 1979 : 1. 86–100.

Az 1813-as dekrétum Hollandiában eltörli a nagy Sanhedrin által alkotott törvényeket. A cikk ennek hatását vizsgálja Hollandiában.

JUGOSZLÁVIA

TESZEMNIKOV, V. A.: Revoljucionnoe molodoznoe dvizsenie Jugoszlavii mezsvoennogo perioda (1919–1949gg.) v iszszledovanijah isztorikov SZFRJu. (A két világháború közötti (1919–1949) forradalmi ifjúsági mozgalom Jugoszláviában a jugoszláv történészek kutatásaiban.)

SzSz, 1979 : 1. 34–44.

A jugoszláv forradalmi ifjúság történetéről az ötvenes évek végén és a hatvanas évek elején jelentek meg az első publikációk. A cikk ezen publikációk értékelő bibliográfiáját adja.

LENGYELORSZÁG

ZIENTARA, B.: Konrad Kędzierzawy i bitwa pod Studnicą. (Göndörhajú Konrád fejedelem és a studnicai csata.)

PH, 70. 1979 : 1. 27–55.

A XIII. sz. végén keletkezett sziléziai Lengyel Krónika megemlíti, hogy Szakállas Henrik fia, Konrád ki akarta úzni Sziléziából a németeket; de vesztést szenvedett. Ennek a legendának a történeti magja egy 1220 körüli bányász-megmozdulás Studnica (Rotkirch) vidékén, ahol a hercegi kíséret lengyel lovagjait az aranybányászok legyőzték.

WOJCIECHOWSKI, P. K.: Ugrupowania polityczne w ziemiach krakowskiej i sandomierskiej w latach 1280–1286. (Politikai csoportosulások Krakkó és Szandomir környékén 1280–1286 között.)

PH, 70. 1979 : 1. 57–72.

Fekete Lestko krakkói fejedelem ellen a nagybirtokosok szervezeten léptek föl, de több érdekcsoportban. Ezek más fejedelemségek, elsősorban Csehország és Mazóvia támogatását is élvezték.

DONNERT, E.: Ludwig Wilhelm Koenemann und die Revolution der Unterdrückten. Zur Verbreitung jakobinischer Gesellschaftslehren in Kurland und in Polen während der Französischen Revolution. (Ludwig Wilhelm Koenemann és az elnyomottak forradalma. Jakobinus társadalmi tanok elterjedéséhez Kurlandban és Lengyelországban a francia forradalom idején.)

ZfG, 27. 1979 : 6. 514–529.

A forradalmi-demokratikus gondolatkinccs baltikumai elterjedését a nemzetközi jakobinus-kutatás még nem vizsgálta meg kielégítően. A szerző ezt a témakört vizsgálja az 1795-ig a Lengyel Királysághoz tartozott kurlandi hercegségben az 1790-es években.

KOWALSKA-GLIKMAN, S.: Prawda i legenda o Janie i Wincentym Norblinie. (Valóság és legenda Jan és Wincenty Norblinról.)

PH, 70. 1979 : 1. 99–106.

Jean Pierre Norblin de la Gourdain, a három évtizedet Lengyelországban töltött XVIII. sz. végi francia festő legidősebb fia, Jan Norblin bronzöntő és fémdíszműárú készítő üzemet létesített Varsóban, melyet utóbb az unoka, Wincenty folytatott és gyárrá fejlesztett.

- EISENBACH, A.: Jana Czynskiego polemiki z Janem Nepomucenem Janowskim. (Jan Czynski vitája Jan Nepomucen Janowskival.)
PH, 70. 1979 : 1. 89–97.
A franciaországi lengyel ún. nagy emigráció két tagjának hírlapi vitája 1862–1863-ban Lengyelország függetlenségének és társadalmi problémáinak tárgyában.
- BUCHHOFFER, E.: Der Ausbau der polnischen Eisen- und Stahlindustrie seit 1970. (A lengyel vas- és acélipar kiépítése 1970-től.)
ZO, 28. 1979 : 1. 28–66.

NÉMETORSZÁG

- BOSHOF, E.: Das Reich in der Krise. Überlegungen zum Regierungsausgang Heinrichs III. (A birodalom válságban. Gondolatok III. Henrik kormányzásának utolsó korszakával kapcsolatban.)
HZ, 1979 : 2. 265–287.
III. Henrik kormányzásának ideje (1039–1056) a koraközépkori német történelem csúcspontjának tekinthető. III. Henrik kormányzásának utolsó szakaszában azonban növekvő belső- és külső nehézségekkel küzdött.
- HIESTAND, R.: „Kaiser” Konrad III., der zweite Kreuzzug und ein verlorenes Diplom für den Berg Thabor. (III. Konrad „császár”, a második keresztesháború és egy Thabor hegyi elveszett diploma.)
DAEM, 35. 1979 : 1. 82–126.
A 2. kereszteshadjárat (1146–1148) idején kiadott oklevél.
- RÖSENER, W.: Bauernlegen durch klösterliche Grundherren im Hochmittelalter. (Felszabadított parasztok elűzése földjeikről a kolostori földesurak által a késő-középkorban.)
ZAA, 1979 : 1. 60–93.
A tanulmány jórészt délnyugat-német területeken vizsgálja az önálló gazdálkodású kolostorok létesítésének okait és a parasztok elűzésének mértékét.
- BATTENBERG, F.: Zur Rechtsstellung der Juden am Mittelrhein in Spätmittelalter und früher Neuzeit. (A zsidók jogi helyzetéhez a Közép-Rajna vidéken a késő-középkorban és a korai újkorban.)
ZHF, 6. 1979 : 2. 129–184.
A szerző részletes és kimerítő tanulmányában a németországi zsidóság jogi helyzetének változását tekinti át, nemcsak a címben jelzett időszakban, hanem a XI. századtól kezdve. Eredeti, XV., XVI. és XVII. századból származó okleveleket is közöl.
- MÜLLER-MERTENS, E.: Kaiser Karl IV. 1346–1378. Herausforderung zur Wertung einer geschichtlichen Persönlichkeit. (IV. Károly császár. 1346–1378. Felhívás egy történelmi személyiség értékelésére.)

ZfG, 27. 1979 : 4. 340–356.

Előadás IV. Károly halálának 600. évfordulóján. Tevékenysége, uralkodása újraértékelésének szükségessége.

SEA, T. F.: Imperial cities and the peasants' war in Germany. (A birodalmi városok és a parasztháború Németországban.)

CEH, 12. 1979 : 1. 3–37.

Az 1524–25-ös parasztháború után fokozódott a feszültség a birodalmi városok, valamint Dél- és Közép-Németország fejedelmei, nemesi között. Az utóbbiak kevesellték a városoknak a parasztok leverésében játszott szerepét. A kisebb városok vezetőinek viselkedését és a kortársak ítéletét ismerteti a cikk.

HOCKERTS, H. G.: Der Bauernkrieg 1525 – frühbürgerliche Revolution, defensive Bauernerhebung oder Revolution des „gemeinen Mannes“? (Az 1525. évi parasztháború – korai polgári forradalom, defenzív parasztfelkelés vagy a közember forradalma?)

GWU, 30. 1979 : 1. 1–20.

Áttekintést ad a téma német nyelven megjelent munkáiról.

DÜLMEN, Richard van: Das Täuferturn als sozialreligiöse Bewegung. (Az anabaptizmus mint szociális-vallási mozgalom.)

ZHF, 6. 1979 : 2. 185–198.

Az anabaptizmus differenciált, vallási szempontból heterogén, sokrétűen motívált tiltakozómozgalomként keletkezett. Egységes, teológiai rögzített és szigorúan szervezett hitcsoportokká történt konszolidációja csak később, 1540–50-től következett be.

EBELING, D.: Versorgungskrisen und Versorgungspolitik während der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts in Köln. (Ellátási válságok és ellátási politika a 16. század második felében Kölnben.)

ZAA, 1979 : 1. 32–59.

A szerző az 1556–57-es, az 1570–71-es és az 1586–87-es ellátási válságot elemzi. Táblázatok és bő jegyzetanyag egészíti ki a tanulmányt.

SCHRÖDER-LEMBKE, G.: Protestantische Pastoren als Landwirtschaftsreformer. (Protestáns lelkészek, mint mezőgazdasági reformerek.)

ZAA, 1979 : 1. 94–104.

A szerző a német protestáns lelkész-agrárírókat tekinti át, Martin Grosser 1590-ben megjelent „Bevezetés a mezőgazdaságba” c. könyvétől kezdve a 18. század végéig.

TÜMMLER, H.: Goethes staatliche Umwelt. Ein Überblick über die thüringische Territorien-geschichte in der Zeit Carl Augusts und Goethes. (Goethe állami környezete. A thüringiai helytörténet áttekintése Károly Ágost és Goethe korában.)

HZ, 228. 1979 : 1. 23–69.

A szász-weimari-eisenachi hercegség (1815-től nagyhercegség) történetének áttekintése, különös tekintettel Goethe tevékenységére. (Goethe 57 évet élt itt (1775–1832).)

STUTZER, D.: Die Ertrags- und Lohnverhältnisse in den landwirtschaftlichen Betrieben der Familie von Eichendorff in Oberschlesien um 1800. (Jövedelem- és bérvizonyok az Eichendorff család mezőgazdasági üzemeiben Felső-Sziléziában, 1800 körül.)

ZO, 28. 1979 : 1. 1–27.

A tanulmány 6 felső-sziléziai birtok (Krawarn, Kauthen, Wrbkau, Radoschau, Slawikau, Lubowitz) szervezetét, földhasználatát, állattenyésztését vizsgálja. Ezek a majorsági üzemek a XVIII. sz. végén az Eichendorff család birtokában voltak. Az üzemek tipikusak a nagyüzemi birtokstruktúra szempontjából a XVIII. sz. végéig felső-sziléziai mezőgazdaságban.

FHRENBACH, E.: Verfassungs- und sozialpolitische Reformen und Reformprojekte in Duetschland unter dem Einfluss des napoleonischen Frankreich. (Alkotmány- és társadalompolitikai reformok és reformtervek Németországban a napóleoni Franciaország hatása alatt.)

HZ, 1979 : 2. 288–316.

GILAM, A.: German village Jewry and the revolution of 1848: the evidence of the Scroll of Baisingen. (A német falusi zsidóság és az 1848-as forradalom: a baisingeni tekerics tanúsága.)

EEQ, 13. 1979 : 2. 129–143.

A jómódú, művelt, nem asszimilálódott és konzervatív falusi német zsidóknak súlyos inzultusokat kellett elszenvedni a forradalom idején. Míg a városi zsidóság magáévá tette a forradalom követeléseit, a falusiak szembefordultak velük, s életüket, anyagi javaikat kényszerültek menteni.

WINKEL, H.: Zur Anwendung des technischen Fortschritts in der Landwirtschaft im ausgehenden 19. Jh. (A technikai haladás alkalmazásához a mezőgazdaságban a 19. század végén.)

ZAA, 1979 : 1. 19–31.

A szerző tanulmányában két újítási periódust állapít meg: 1. az 1860-as évek második felében megkezdődik a fából készült eszközök lecserélésére vasból készült eszközökre; csak néhány helyen vezetik be a vetőgépet, valamint gyakrabban a járgányos cséplőgépet. 2. 1890-től a nagybirtokokon általánosan elterjednek a vasból készült mezőgazdasági eszközök (vetőgép, gőzcséplőgép, kaszalógép).

SCHREMMER, E.: Der südhessische Odenwald. Ein Beispiel für ein wirtschaftliches Randgebiet während der Zeit der Industrialisierung, 1871–1913. (A délhesseni Odenwald. A gazdasági peremvidék példája az iparosítás korában, 1871–1913.)

ZAA, 1979 : 1. 1–19.

A címben jelzett időre és helyre vonatkozóan a következő kérdésekre ad választ:

milyen a regionális gazdasági fejlődés, a foglalkozási struktúra, az üzemnagyság-struktúra, a bevételi struktúra.

JARAUSCH, K. H.: From Second to Third Reich: the problem of continuity in German foreign policy. (A Második Birodalomtól a Harmadik Birodalomig. A német külpolitika kontinuitásának problémája.)

CEH, 12. 1979 : 1. 68–82.

A cikk vázlatosan áttekinti a téma történeti irodalmának változó megközelítési módjait. Megállapítja, hogy bár a kontinuitás nagy szerepet játszott a náci idők létrejöttében, ugyanakkor radikálisan új jött létre a hagyományos elemekből.

JONES, LARRY EUGENE: Adam Stegerwald und die Krise des deutschen Parteiensystems. Ein Beitrag zur Deutung des „Essener Programms“ vom November 1920. (Adam Stegerwald és a német pártrendszer válsága. Az 1920 novemberi „Essen-i program” magyarázatához.)

VZ, 27. 1979 : 1. 1–30.

Jones szerint a német polgári pártok válságát a gazdasági válság és náci előretérés csak meggyorsította. Az alapvető problémát valójában az okozta, hogy a weimari köztársaság kialakulásakor nem sikerült megfelelően pártokba integrálni a német középrétegeket és a munkásság nem-szocialista részét.

NSZK

EZSOV, V. D.: FRG 70-h godov. (Az NSzK a 70-es években.)

NNI, 1979 : 1. 131–147.

A történelemtanárok számára főleg külpolitikai áttekintés.

OLASZORSZÁG

BROWN, T. S.: The Church of Ravenna and the imperial administration of the seventh century. (Az egyház Ravennában és a császári közigazgatás a 7. században.)

EHR, 94. 1979 : 1. 1–28.

A császári hatalom és az egyház viszonyának alakulása Itáliában a keleti egyház vonatkozásában.

PAPACOSTEA, S.: „Quod non iretur ad Tanam”. Un aspect fondamental de la politique génoise dans la mer Noire au XIVe siècle. (A genovai fekete-tengeri politika alapvető aspektusa a XIV. században.)

RESEE, 17. 1979 : 1. 201–219.

NAJEMY, John M.: Guild republicanism in trecento Florence: the successes and ultimate failure of corporate politics. (Céhes republikanizmus a trecento Firenzében: a korporációs politika sikerei és végső kudarca.)

AHR, 84. 1979 : 1. 53–71.

A céhes mozgalom, a céhek politikai szerepe a 13. század végén kezdődött Firenzeben és a 14. században élte fénykorát. Radikalizálódása, a 70/80-as évek társadalmi válsága azonban megrémítette az uralkodó osztályokat és ez megpecsételte sorsát.

BULLARD, M. M.: Marriage politics and the family in Florence: the Strozzi-Medici alliance of 1508. (Házasságpolitika és család Firenzében: a Strozzi-Medici szövetség 1508-ban.)

AHR, 84. 1979 : 3. 668–687.

A firenzei patriciusházasságok politikai, gazdasági és társadalmi következményeire vet fényt az 1508-as Strozzi-Medici házasság. Egész Firenze állást foglalt a kérdésben és a bekövetkező válság jól rávilágít a kormányzó koalíció gyengeségére.

DIONISOTTI, C.: Machiavellerie (V). La testimonianza del Brucioli. (Machiavelliről. Brucioli tanúsága.)

RSI, t. 91. 1979 : jan.–márc. 26–51.

Az olasz humanizmus történetéhez. Politikai és irodalmi viták Firenzében Machiavelli korában.

BISSOLI, R.: Lavoro e rendita di un'azienda bolognese del XVIII. secolo. (Munka és járadék egy bolognai gazdaságban a XVIII. sz.-ban.)

QS, 14. 1979 : 1. 130–154.

Egy bolognai uradalom 18. sz.-i gazdálkodásának elemzése – a vidékre és Itália többi részére is jellemző magas tőkebefektetések a hozam növelésére.

BALUGANI, A. – FRONZONI, S.: Poderi e mezzadri di una „impresa” bolognese, 1720–1770. (Gazdaságok és felesek egy bolognai uradalom keretein belül, 1720–1770.)

QS, t. 14. 1979 : 1. 105–129.

Egy feleskezelésbe adott gazdaság termelése, jövedelme – a felescsaládok kiválasztása, az általuk alkalmazott bérmunkások eredete – a birtokegységek nagysága, termelési módja és a parasztcsaládok fejlődése közötti kapcsolat.

LARAS, G.: Le Grand Sanhedrin de 1807 et ses conséquences en Italie. (Az 1807-es Zsidó Nagytanács és következményei Itáliában.)

AHRF, 51. 1979 : 1. 101–113.

A konzisztóriumok megszervezése és hitkösségek reakciói az 1810–20-as években.

BRUNELLO, P.: I mercanti di grano nella carestia del 1846–47 a Venezia. (A gabonakereskedők az 1846–47-es éhínség idején Velencében.)

SSt, 20. 1979 : jan.–márc. 129–156.

Velence szerepe a nemzetközi gabonakereskedelem bonyolításában – a szabadkereskedelem és a protekcionizmus konfliktusa – az osztrák kormány politikája.

- LOVETT, C.: Une ricerca prosopografica, sui democratici del Risorgimento. (Prozopográfiai kutatás a Risorgimento demokratáira vonatkozólag.)
 QS, 15. 1979 : 1. 301–306.
 Modell az 1848-as évek demokrata pártjának tanulmányozásához – életrajzok Itália különböző vidékeiről – a válogatás, feldolgozás és az adatok értelmezésének szempontjai.
- CHIARINI, R.: La sinistra al potere e la questione ferroviaria. (A hatalomra jutott baloldal és a vasút kérdése.)
 NRS, 63. 1979 : 1–2. 115–148.
 Olasz belpolitikai problémák az 1876–87-es években.
- PESCOSOLIDO, G.: L'andamento della produzione agraria durante il primo ventennio postunitario. (Az agrártermelés alakulása az egyesülés utáni első húsz év folyamán.)
 NRS, 63. 1979 : 1–2. 33–114.
 A statisztikai adatok kvantitatív feldolgozása a sokat vitatott nagy agrárfellendülés dinamizmusát bizonyítja.
- PALAZZO, M.: L'opinione pubblica cattolica e il colonialismo: „L'Avvenire d'Italia” (1896–1914). (A katolikus közvélemény és a kolonializmus: „L'Avvenire d'Italia” (1896–1914.)
 SCo, 10. 1979 : 1. 43–87.
 Az olasz expanzionizmust támogató és támadó katolikus irányzatok összebékítési kísérlete.
- ROSSINI, G.: Cacciaguerra e Donati. (Cacciaguerra és Donati viszonya.)
 SCo, 10. 1979 : 1. 157–163.
 Az 1910-es évek olasz egyházpolitikájához.
- COPPARI, P.: Il movimento socialista nel maceratese delle origini al 1913. (A szocialista mozgalom Macerataban kezdeteitől 1913-ig.)
 SCo, 10. 1979 : 1. 109–144.
 A mozgalom fejlődésének sajátos tényezői.
- AQUARONE, A.: Violenza e consenso nel fascismo italiano. (Erőszak és egyetértés az olasz fasizmussal kapcsolatban.)
 SCo, 10. 1979 : 1. 145–156.
 Az erőszak ideológiai értelmezése, funkciója a fasiszta rendszerben.
- De ROSA, G.: Le origini dell'IRI e il risanamento bancario del 1934. (Az IRI eredete és az 1934-es bankszanálás.)
 SCo, 10. 1979 : 1. 7–42.
 A 30-as évek pénzügyi krízise Olaszországban – a kormány pénzpolitikája.

GIARRIZZO, G.: Intelletuali e Mezzogiomo nel secondo dopoguerra. (Entellektüellek és a Dél a második világháború utáni korszakban.)
 SSt, 20. 1979 : jan.–márc. 91–110.
 A három nagy olaszországi tömegpárt (Dci, Pci, Psi) köré tömörülő, aktív politikai életet élő értelmiség szerepe, tevékenysége, tapasztalatai.

ROMÁNIA

CRISAN, Ion Horatiu: Valente ale spiritualitatii daco-getice. (A géta-dák szellemiség vonásai.)
 ES, 20. 1979 : 1. 34–38.
 Az írásbeliség hiányában, régészeti emlékek alapján kísérli meg a szerző felvázolni a római hódítást megelőző kultúra legjellemzőbb vonásait.

PETOLESCU, C. C.: Contributii privind organizarea administrativa a Daciei Romane. (A római kori Dácia közigazgatási szervezete.)
 RI, 1979 : 2. 259–277.
 Az új kutatások némileg befolyásolták a közigazgatási rendszerről korábban kialakult képet.

OLTEANU, S.: Structuri teritorial-politice românești în spatiul carpato-danubianopontic în secolele VIII–XI. (Román területi-politikai struktúra a Kárpátok és az Al-Duna–Fekete-tenger térségében a VIII–XI. században.)
 RI, 1979 : 2. 285–309.

GOROVEI, S.: Cu privire la cronologia primilor voievozi al Moldovei. (Moldva első fejedelmek.)
 RI, 1979 : 2. 337–347.
 A források alapján veszi számba a XIV. században élő fejedelmeket.

CAZANISTEABU, C.: Razboiul popular din 1462. (Az 1462-es népi háború.)
 RA, 1979 : 1. 3–6.
 A Vlad Tepes vezette törökellenes harcokat és diplomáciai törekvéseket ismerteti.

BARBU, P.: Oltenia în perioada premergătoare revoluției de la 1848. (Oltenia az 1848-as forradalmat megelőző időszakban.)
 RI, 1979 : 1. 129–161.
 Közlelebből a Regulamentul Organic időszakát – 1831 – követő gazdasági, társadalmi változásokat méri fel.

RACOVICEANU, S.: Unirea principatelor în documente diplomatice externe. (A fejedelmek egyesülése külföldi diplomáciai iratok tükrében.)
 RA, 1979 : 1. 7–9.
 A belga, francia, angol és orosz forrásokat vizsgálta meg a cikk.

- STAN, A.:** Desăvîrsirea unității statale în constiința politică a României între Unire și Independența. (Az állami egység kiteljesedése a román nép politikai gondolkodásában az Egyesülés és a Függetlenség között.)
RI, 1979 : 1. 57–79.
Románia története 1859–1877 között.
- POPESCU, T.:** Modernizarea forțelor armate românești în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. (A román hadsereg modernizálása A. I. Cuza idején.)
RI, 1979 : 1. 79–103.
Felmérés a XIX. századi viszonyokról, egyes fegyvernemekről, a hadsereggel kapcsolatos törvényekről.
- POPESCU, T.:** Proiecte inedite de organizare armatei în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza. (A hadsereg szervezésének terve Alexandru Ioan Cuza fejedelemsége idején.)
RA, 1979 : 1. 9–11.
A cikk Macedonski generális, és Cornescu ezredes tervezetét ismerteti.
- DURANDIN, C.:** Les intellectuels et la paysannerie roumaine de la fin du XIXe siècle à 1930. (Az értelmiség és a román parasztság a XIX. sz. végétől 1930-ig.)
RHMC, 1979 : 1. 144–155.
A korszakban megjelenő fontosabb folyóiratok alapján a cikk elemzi a népi és a nemzeti kérdéskör helyét a román közgondolkodásban.

SPANYOLORSZÁG

- KOSSOK, M.:** Comuneros und Germanias. Spanien an der Schwelle der frühbürgerlichen Revolution? (Comuneros és Germanias. Spanyolország a korai polgári forradalom küszöbén?)
ZfG, 1979 : 1. 46–65.
A XV–XVI. sz.-i spanyol Comunidades (városszövetségek) és Germanias (kereskedő és kézműves-szövetségek) vizsgálata a korai polgári forradalmi megmozdulások szempontjából.
- POWERS, J. F.:** Frontier municipal baths and social interaction in thirteenth-century Spain. (Határmenti városi fürdők és társadalmi kölcsönhatás a 13. századi Spanyolországban.)
AHR, 84. 1979 : 3. 649–667.
A keresztény és a muzulmán Spanyolország határán álló városok közfürdői valásra, nemre, nemzetiségre való tekintet nélkül szolgálták az embereket és szolgálták a társadalmi kölcsönhatások színteréül. Virágkoruk a granadai iszlám állam megszűnéséig tartott, a keresztény Spanyolországban ezentúl fontosabb volt a vér tisztasága a test tisztaságánál.

SZOVJETUNIÓ

WÖRN, D.: Studien zur Herrschaftsideo­logie des Grossfürsten Vsevolod III. „Bol'soe gnezdo" von Vladimir (1176–1212). Ein Beitrag zur Erforschung der historio­graphischen und künstlerischen Formen der Herrscherverherrlichung im rus­sischen Hochmittelalter. (Tanulmányok a vladimiri III. Vsevolod „Bol'soe gnezdo" nagyfejedelem (1176–1212) uralkodási ideológiájához. Adalék az uralkodói dicsőítés historiográfiai és művészi formáinak kutatásához az orosz érett középkorban.)

JGO, 27. 1979 : 1. 1–40.

III. Vsevolod a „Nagy Fészek" (Bolsoje Gnyezdo) melléknevet azért kapta, mert számos fia volt. A szerző a nagyfejedelem uralkodási ideológiájának legfontosabb aspektusait vizsgálja a források felhasználásával.

KURMACSEVA, M. D.: Kreposznaja intelligencija v Roszszii XVIII veka. (A jobbágy­értelmiség a XVIII. századi Oroszországban.)

VI, 1979 : 1. 82–94.

Az új életforma hírnöke a jobbágy értelmiségi, aki majdnem rab, tulajdon; de ugyanakkor a „szabad" művészetek képviselője.

DULOV, A. V.: Prirodnüe uszlovija i razvitie proizvoditel'nüh szil Roszszii v XVIII-szeredine XIX veka. (A természeti körülmények és a termelőerők fejlődése Oroszországban a XVIII. századtól – a XIX. század közepéig.)

VI, 1979 : 1. 38–53.

A mezőgazdaság, az ipar és a közlekedés szférájában a természet és a társadalom kölcsönhatása.

RAEFF, M.: The bureaucratic phenomenon on imperial Russia, 1700–1905. (A büro­krácia jelensége a cári Oroszországban, 1700–1905.)

AHR, 84. 1979 : 2. 399–411.

Zajoncskovszkij jelen monográfiájának megjelenése ürügyén tekinti át a szemle­cikk az utóbbi évek irodalmát az orosz hivatali apparátussal kapcsolatban. Meg­állapítja, hogy az uralkodótól való függés miatt nem tudta végrehajtani hosszú­távú reformterveit. Az általa igazgatott társadalomtól is távol maradt, nem jött létre közös jogi nyelv az állam és a társadalom között, az orosz hivatalnoki réteg ellentétben állt hatalmának forrásával és működésének tárgyával egyaránt.

ATKIN, M.: The pragmatic diplomacy of Paul I: Russia's relations with Asia, 1796–1801. (I. Pál pragmatikus diplomáciája: Oroszország kapcsolatai Ázsiával, 1796–1801.)

SR, 38. 1979 : 1. 60–74.

Pál cár megkérdőjelezte a kritikátlan területi expanzió ésszerűségét, visszaszorít­otta a katonák önző kalandvágyát Ázsia határán. Sándor alatt a Kaukázus meg­hódítása óriási áldozatokba került, az új területek fenntartásának költségei túl­haladták a gazdasági hasznot, s Sándor háborúi az öncélú hódítás „szokását" bá­torították. Ezt akadályozta meg rövid időre a maga nyugodtabb, pragmatikusabb megközelítésével Pál cár.

- RAHMATULLIN, M. A.:** Rjadom sz dekabrisztami. (A dekabristák környezetében.)
ISzSzsR, 1979 : 1. 173–192.
Azt az eddig feltáratlan kérdést igyekszik tisztázni a szerző, hogy a dekabristák szolgálatait beavatták-e a mozgalom titkaiba?
- SZEMENOVA, A. V.:** Kavalergardü – cslenu tajnogo obscsesztva v den' 14 dekabnja 1825 goda. (A lovas testörök – a titkos szervezet tagjai 1825. december 14-én.)
ISzSzsR, 1979 : 1. 192–199.
Azoknak a testör tiszteknek a mentalitását ismerjük meg, akik a titkos szervezet tagjai voltak.
- TKACSENKO, P. Sz.:** Szledsztvennü komiszszii 60-h godov XIX veka. (A nyomozóbizottságok a XIX. sz. 60-as éveiben.)
VMU, 1979 : 1. 45–56.
A szerző a jelzett időszakban Péterváron és Moszkvában működő nyomozó szervezet munkásságáról tár fel eddig ismeretlen anyagokat, összefüggéseket.
- ANAN'ICS, N. I.:** K isztorii podátnüh reform 1880-h godov. (Az 1880-as évek adóreformjairól.)
ISzSzsR, 1979 : 1. 159–172.
Azért exponálja a szerző a gazdasági problémákat, mert a korszak belpolitikai helyzete tükröződik benne.
- KOVAL'CSENKO, I. D. – BORODKIN, L.M.:** Agrarnaja tipologija Evropejszkoj Roszszii na rubezse XIX–XX vekov. (Az európai Oroszország agrártipológiája a századfordulón.)
ISzSzsR, 1979 : 1. 59–95.
A történész és a matematikus szerző-páros az ismételt statisztikai analízis módszerével készítették el az 50 gubernium felmérését.
- BERGMAN, J.:** The political thought of Vera Zsulich. (Vera Zsulics politikai nézetei.)
SR, 38. 1979 : 2. 243–258.
Vera Zsulics nem volt jelentős figura az orosz forradalmi mozgalomban, de gondolkodása eredeti és érdekes fényt vet az orosz értelmiség fokozatosságát, az értelmiség és a munkásság, a néptömegek lassú érdekegyesítését hirdető és gyakorló elveire az 1860-as évektől az 1900-as évekig.
- OSZADCSIJ, I. P.:** Pobeda szocialiszticeszkoj revolucijii na Szevernem Kavkaze. (A szocialista forradalom győzelme az Észak-Kaukázusban.)
VI, 1979 : 1. 21–37.
A fekete-tengeri, a kubányi, a sztavropoli és a tereki körzetek gazdasági, társadalmi és politikai jellemzését adja a szerző hitelesítve mindazt, ami más területekhez képest eltérő.

GUTHIER, S. L.: The popular base of Ukrainian nationalism in 1917. (Az urkán nacionalizmus népi bázisa 1917-ben.)

SR, 38. 1979 : 1. 30–47.

A forradalom által politikai öntudatra ébresztett ukrán parasztság volt a nemzeti mozgalom legnagyobb bázisa. A problémát az okozta, hogy a hatalmas tömeget nehéz volt megszervezni és koordinálni, valamint hogy az ukrán falu nem tudta a megfelelő anyagi háttérrel biztosítani az ügynek. A nagy városok és ipari központok kívül maradtak a mozgalmon. A nemzeti törekvések végül is nemcsak a tömegbázis hiánya miatt buktak el, hanem szervezeti problémák és az anyagi háttér hiánya miatt is.

DARBINJAN, A. G.: Szocial'no-ékonomiceszkie otnosenija i szocial'naja sztruktura zakavkoszknoj derevni v 20-e godü. (A kaukázuson-túli falvak gazdasági és társadalmi viszonyai és a társadalmi struktúra a 20-as években.)

VMU, 1979 : 1. 19–31.

A szerző összehasonlító módszerrel végezte kutatásait a térség köztársaságaiban.

LEWIS, R. A.: Innovation in the USSR: the case of synthetic rubber. (Újítások a Szovjetunióban: a műgumi esete.)

SR, 38. 1979 : 1. 48–59.

Az első szovjet öt éves terv, s ezzel a korai szovjet iparosítás első nagy sikerei közé tartozott a műgumi kifejlesztése. Az újításhoz vezető utat, az 1920-as, 30-as évek gazdasági körülményeit eseteli a cikk.

TUCKER, R. C.: The rise of Stalin's personality cult. (Sztálin személyi kultuszának kialakulása.)

AHR, 84. 1979 : 2. 347–366.

A Lenin által megvetett és életében kordában is tartott személyi kultuszra az ambiciózus, de belül bizonytalanabb és soha sem olyan népszerű Sztálinnak nagy szüksége volt. Saját maga szította az orosz népben és a pártban meglévő vezérkultuszt kihasználva az 1930-as évektől kezdve.

COHEN, S. F.: The friends and foes of change: reformism and conservatism in the Soviet Union. (A változás barátai és ellenségei: reformizmus és konzervativizmus a Szovjetunióban.)

SR, 38. 1979 : 2. 187–202.

A vitaindító cikk a maga megválaszolatlan kérdéseit tárja fel a Sztálin halálát követő negyedszázad társadalmi és politikai téren jelentkező konfliktusait illetően. A történészek (nyugatiak) eddig elsősorban a szovjet történelem egyvonalúságát, kontinuitását látták csak, a befagyasztott „totalitáriánus” rendszerben. Pedig a változás és a hagyományok két pólusa között küzdelem folyt, ami bővebb feltárást igényel.

VÜLCAN, M. A.: Étapü razvitija koncentracii i szpecializacii szel'szkohozjajsztvennogo proizvodstva SzSzsZR. (A szovjet mezőgazdasági termelés koncentrációs és szakosodási szakaszai.)

VI, 1979 : 1. 3–20.

A tanulmány a szocialista mezőgazdaság fejlődésének periodizációjával foglalkozik.

KASZŰMOV, F. M.: Nekotorije voproszű isztoriografii kul'turnoj revoljucii u narodov Szrednej Azii v perehodnűj period. (Az átmeneti korszak közép-ázsiai kulturális forradalmának néhány historiográfia kérdése.)

ISzSzSzR, 1979 : 1. 133–149.

Az 50-es – 70-es évek kulturális építőmunkájáról szóló szakirodalomban tallóz a szerző.

KULIKOV, V. I.: Szel'szkoe hozjajsztvo rajonov maszszovogo oszvoenija celinű na szovremennom etape. (Napjaink mezőgazdasága az 50-es években meghódított szűzföldeken.)

ISzSzSzR, 1979 : 1. 3–22.

Az SzKP agrárpolitikájának két évtizedes eredményei a kazah, az altáji és a közép-ázsiai volt pusztaságon.

USA

ZOLOV, A. V.: Amerikanszkij izolacionizm i prinjatie zakona o nejtralitete 1935 goda. (Az amerikai elszigetelődés és az 1935-ös semlegességi törvény elfogadása.)

VMU, 1979 : 1. 32–44.

A szerző a különböző amerikai hatalmi csoportok közötti küzdelmet elemzi, amelynek során kialakult az amerikai külpolitikai kurzus.

KÖZÉP és DÉLAMERIKA

DARUSZENKOV, O. T.: „Dvizsenije 26 ijulja” v Kubinszknoj revoljucii. (A „Július 26.” mozgalom a kubai forradalomban.)

NNI, 1979 : 1. 13–30.

A kubai forradalom egyik nemzeti sajátossága, hogy a Kommunista párt kialakulása a forradalmi demokrata szervezet soraiban zajlott le.

GONCSAROV, V. M.: Viktorio Kodovilja – revoljucioner, internacionaliszt, patriot. (Victorio Codovilla – a forradalmár, az internacionalista, a hazafi.)

NNI, 1979 : 1. 68–82.

A cikk, az előző számban megkezdett tanulmány folytatásaként, a jeles argentin kommunista életútját ábrázolja 1941 és 1954 között.